

Α.Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ: ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

ΘΕΜΑ: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Σπουδάστρια: Στυλιανού Δέσποινα(Α.Μ. 2382)

Καθηγητής: Εμμανουήλ Κομποράκης

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2007

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΛΟΓΟΙ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.....	7
1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	7
1.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	7
1.3. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	9
1.4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ.....	9
1.5. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΓΝΩΣΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΗΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.....	17
2.1. ΠΑΦΟΣ.....	17
2.2. ΛΕΜΕΣΟΣ.....	18
2.3. ΛΑΡΝΑΚΑ.....	20
2.4. ΛΕΥΚΩΣΙΑ.....	21
2.5. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ.....	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	25
3.1. ΣΤΟΧΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ.....	25
3.2. ΔΥΟ ΣΧΕΔΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	25
3.3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	26
3.4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	26
3.5. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	27
3.6. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΩΣ ΤΟ 2010.....	28
3.7. ΣΧΕΔΙΟ ΧΟΡΗΓΙΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	28
3.7.1. ΣΚΟΠΟΙ.....	28
3.7.2. ΣΥΝΟΛΙΚΟΙ ΧΟΡΗΓΙΑ.....	29

3.7.3. ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	29
3.7.4. ΕΠΙΛΕΞΙΜΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΧΟΡΗΓΙΑ.....	29
3.7.5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ.....	30
3.8. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ.....	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΙΣ Ε.Ε.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	33
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1:ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2:ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ (ΕΝΤΥΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ).....	

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με το σημείωμα αυτό επιθυμώ να ευχαριστήσω τα άτομα που βοήθησαν στην εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας.

Πρώτα θέλω να εκφράσω της ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή της εργασίας αυτής Κ. Κομποράκη Εμμανουήλ, που με καθοδηγούσε μέχρι να ολοκληρωθεί.

Ευχαριστώ επίσης την Κυρία Μαρία Χαραλάμπους η οποία εργάζεται στον Κ.Ο.Τ στο τμήμα Δημοσίων Σχέσεων –Διαφώτιση Τουρισμού- και την Κυρία Μαρία Καζέπη Ανώτερη λειτουργό.

Ευχαριστώ, επίσης, τον Πατέρα μου Στέλιο Στυλιανού το Θείο μου Τάκη Πόστυλλο που με βοήθησαν με τις διάφορες σημαντικές πληροφορίες που μου παρείχαν.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τα πιο κάτω άτομα: τις φίλες μου Σκεύη Κέρκη, Ανδρονίκη Κούσουλου, Θέκλα Δημητρίου, . Η κάθε μια, με το δικό της τρόπο, βοήθησε στην πραγματοποίηση της παρούσης εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αρχικά δίνεται ο ορισμός του Αγροτουρισμού τα χαρακτηριστικά του, το πως αναπτύχθηκε στην Κύπρο και ποίοι οι παράγοντες που τον επηρεάζουν. Στη συνέχεια αναφέρονται γνωστά αγροτουριστικά καταλύματα για όλες τις επαρχίες της Κύπρου και αναπτύσσεται πιο λεπτομερώς το πρόγραμμα των αγροτουριστικών, ο στόχος τους, τα κριτήρια και οι δραστηριότητες τους. Ακολουθεί το στρατηγικό σχέδιο ως το 2010 και το σχέδιο χορηγιών. Και τέλος, παρουσιάζεται ο Αγροτουρισμός στις χώρες της Ε.Ε

SUMMARY

We begin by defining Agrotourism, listing its characteristics, how it was developed in Cyprus and what factors influence it. Then we mention known agrotourist resorts in all of Cyprus's districts, talk in detail about agrotourism's program, its aim, criteria and actions. We continue with the strategic plan until 2010 and the sponsors' plan. Finally, we present agrotourism in the countries of the E.U.

ΛΟΓΟΙ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Ο αρχικός λόγος που με ώθησε στην επιλογή του θέματος αυτού είναι η ήδη υπάρχουσα μικρή οικογενειακή επιχείρηση στην οποία μετά το τέλος των σπουδών μου θα είναι η κύρια ενασχόληση μου. Έτσι με αυτό το τρόπο θα διευρύνω τις γνώσεις μου σχετικά με τον αγροτουρισμό.

Στη συνέχεια κατά την αναζήτηση πηγών στο διαδίκτιο, ένα άρθρο που αφορούσε τον αγροτουρισμό ήταν το τελικό έναυσμα για την πραγματοποίηση της εργασίας μου στο θέμα αυτό.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ολόκληρη η φιλοσοφία του Αγροτουρισμού βασίζεται στη διαπροσωπική ανθρώπινη, άμεση και φιλόξενη σχέση μεταξύ των κατοίκων της υπαίθρου και του επισκέπτη. Για το λόγο αυτό φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, με τους ανθρώπους της περιοχής μας. Ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί ζώα και πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί, να συμμετέχει στην παραγωγή τους.

Προτείνουμε στον επισκέπτη τα δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια, του προσφέρουμε την δυνατότητα για αθλήματα περιπέτειες και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησίες και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα, τον προσκαλούμε να συμμετέχει σε τοπικά, πανηγύρια, γιορτές έθιμα.

Στον αγροτουρισμό τα καταλύματα δεν είναι μεγάλες, αχανείς και απρόσωπες μονάδες. Επιβάλλεται να είναι μικρές εναρμονισμένες με το περιβάλλον και την αρχιτεκτονική του τόπου, δημιουργημένες ειδικά για το σκοπό για τον σκοπό αυτό.

Μερικές φορές είναι παλιά παραδοσιακά κτίσματα που αναπαλαιώνονται, εγκαταλελειμμένα σπίτια ή οικισμοί, παλιά πέτρινα σχολεία, αρχοντικά, οτιδήποτε φανερώνει την Ιστορία του τόπου και αξίζει να διατηρηθεί.

Η γαστρονομία είναι επίσης αναπόσπαστο κομμάτι της ποιοτικής και ολοκληρωμένης παροχής του Αγροτουρισμού. Το φαγητό το οποίο προσφέρεται στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει πάντα να είναι καλής ποιότητας, ικανής ποσότητας και ποικιλίας, φτιαγμένο με τοπικά προϊόντα και παραδοσιακές συνταγές. Οι νοστιμιές του τόπου, οι παλιές συνταγές της γιαγιάς, τα προϊόντα που φτιάχνονται από απλά φυσικά φρέσκα υλικά και μας θυμίζουν την ζεστασιά του οικογενειακού τραπέζιού, όλα όσα λησμονήσαμε με τον τρόπο ζωής της πόλης αποτελούν τον σύμμαχο μας στην επιτυχία του Αγροτουρισμού.

Στην Ελλάδα ο Αγροτουρισμός αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του γενικού τουρισμού της δεκαετίας του 1980 με τη θέσπιση από την Ευρωπαϊκή Ένωση των Μεσογειακών ολοκληρωμένων προγραμμάτων (Μ.Ο.Π) και ειδικότερα τον κανονισμό Ε.Ε 2088/85. Στη συνέχεια, διευρύνθηκε η ενθάρρυνση εφαρμογής αγροτουριστικών επενδύσεων στο πλαίσιο της διαρθρωτικής

πολιτικής της Ε.Ε ,με τους κανονισμούς Ε.Ε, 797/85, 2328/91, 950/97. Π.Ε.Π (1994-1999), τις κοινοτικές πρωτοβουλίες Leader.

Οι μορφές Αγροτουρισμού που κυριαρχούν σε άλλες χώρες και έχουν ως βάση το μεγαλογεωργό ως Κύριο επιχειρηματικό φορέα δεν μπορούν να εφαρμοστούν στην Ελλάδα, είτε για λόγους γεωγραφικής και πολιτιστικής ιδιαιτερότητας είτε για λόγους λειτουργικούς, αφού η Ελλάδα ιστορικά δεν διαθέτει μεγάλες γεωγραφικές εκτάσεις (αγροκτήματα) που θα μπορούσε να τις εκμεταλλευτεί.

Το 1950 όπως είχε καταγραφεί στις χώρες, Γαλλία, Ιταλία, Αγγλία, Ιρλανδία, Δανία, Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Ισραήλ, Αμερική και Καναδά, δείχνει ότι το πρότυπο του Αγροτουρισμού από χώρα σε χώρα ποικίλει ως προς την μορφή και το βαθμό ανάπτυξης τους. Αυτό εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες κάθε χώρας την οικονομική δομή την μεγάλη ή μικρή εκμετάλλευση στο αγρόκτημα το βαθμό ανάπτυξης του συνεταιριστικού κινήματος, τη γεωργική υπερπαραγωγή, την τοπική επιχειρηματικότητα, το αγροτικό εισόδημα, το βαθμό των περιφερειακών ανισοτήτων.

Συγκρίνοντας τις χώρες διαπιστώνουμε ότι η μορφή που ταιριάζει στην Ελληνική πραγματικότητα είναι το σύστημα φιλοξενίας σε αγροτουριστικά καταλύματα «bed and breakfast»

Όσον αφορά την Κύπρο, που θα αναπτύξω παρακάτω, παρόλο ότι είναι μια μικρή χώρα, γεωγραφικά είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου. Βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών Ηπείρων, Ευρώπης, Ασίας και Αφρικής. Είναι στ' αλήθεια ένα νησί με μια μεγάλη καρδιά, ένα νησί που προσφέρει στους επισκέπτες του φιλική και εγκάρδια φιλοξενία.

Και δεν είναι καθόλου τυχαίο ότι η θεά Αφροδίτη επέλεξε ανάμεσα στον ελληνικό χώρο να αναδυθεί σ' αυτό ακριβώς το νησί, μαγεμένη από τις φανταστικές φυσικές ομορφιές και το ζηλευτό του κλίμα. Ακριβώς για τον ίδιο λόγο που το επιλέγουν και πολλοί απλοί θνητοί αφού το θεωρούν το νησί της θεάς της ομορφιάς.

Η Κύπρος σαν τουριστικός προορισμός δεν προσφέρεται μόνο για τον ήλιο και τη θάλασσα. Έχει μια μακρόχρονη ιστορία και πολιτισμό 10.000 χρόνων και μια πλούσια πολιτιστική κληρονομιά με πλούσιες παραδόσεις, που είναι σημαντικό να γνωρίζουμε, ώστε να είμαστε σε θέση να ενημερώνουμε σωστά τους επισκέπτες στο τόπο μας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ

1.1. Ορισμός Αγροτουρισμού¹

Αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή τουρισμού και ανάπτυξης υπαίθρου, που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον και δεν το αλλοιώνει.

Είναι μια μορφή τουρισμού που φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του δίνει τη δυνατότητα να ενσωματωθεί με τις τοπικές συνθήκες.

Οι αγροτουρίστες αναζητούν ξεκούραση, χαλάρωση σε ένα ήρεμο περιβάλλον, και προσπαθούν έστω να αποκοπούν προσωρινά από την καθημερινότητα των αστικών κέντρων.

Επιζητούν την επαφή με την φύση, την καθαρότητα του τοπιού και του περιβάλλοντος. Θέλουν να απολαύσουν την ανθεκτικότητα της επαρχιακής ζωής, την ανεπιτήδευτη φιλοξενία τα παραδοσιακά, σπιτικά εδέσματα και να γνωρίσουν τόσο την αγροτική ζωή όσο και τους αγρότες τους ντόπιους που θα τους μιήσουν σε ένα διαφορετικό και άγνωστο για πολλούς από αυτούς τρόπο ζωής.

1.2. Ιστορική Αναδρομή

Ο τουρισμός στην Κύπρο άρχισε να παρουσιάζεται στη Κύπρο από αρχαιότατων χρόνων, από το 3000 π.χ. , όταν κατέφθαναν επισκέπτες από όλα τα μέρη του αρχαίου κόσμου για τις τελετές της λατρείας της Θεάς Αφροδίτης. Μετά κατά την εποχή του χαλκού το 1500 π.χ. η Κύπρος γνώρισε μεγάλη διακίνηση επισκεπτών λόγω της εμπορίας του χαλκού που αφθονούσε στο νησί.

Η Κύπρος άρχισε να προβάλλεται διεθνές, και βασικά σε χώρες της Ευρώπης ως Ιδανικός χώρος για Τουρισμό μετά την απόκτηση της ανεξαρτησίας της το (1960) και την ίδρυση αρμόδιας υπηρεσίας του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού (Κ.Ο.Τ) μετά από αυτό θεωρούμε ότι ιδρύθηκε μεγάλη Βιομηχανία του Τουρισμού.

Η οικοδόμηση σύγχρονων πολυτελών ξενοδοχείων άρχισε και συνεχίστηκε σε παράλιες περιοχές του νησιού, ιδίως στις πόλεις Αμμοχώστου και Κερύνειας, ενώ τα Ορεινά θέρετρα άρχισαν να υποβαθμίζονται. Αυτό οφείλεται στην

---

¹ [Http://kpe-kastor.kas.sch.gr/biod_ned/schools1/likio-baltino-programme.htm](http://kpe-kastor.kas.sch.gr/biod_ned/schools1/likio-baltino-programme.htm)

προτίμηση των ξένων επισκεπτών, αλλά και των ίδιων των Κύπριων (εσωτερικός τουρισμός), εστράφη προς τη θάλασσα. Μέχρι το καλοκαίρι του 1974 η τουριστική πόλη της Κύπρου ήταν η Αμμόχωστος. Ακολούθησε η Κερύνεια και η ευρύτερη περιοχή της επαρχίας της και η Λεμεσός.

Η Τούρκικη στρατιωτική εισβολή του 1974 άλλαξε εντελώς τα δεδομένα αυτά, οι πόλεις της Αμμοχώστου και της Κερύνειας απωλέσθηκαν και βρίσκονται ακόμη υπό Τούρκικη στρατιωτική κατοχή όπως και ολόκληρο το τμήμα της Βόρειας Κύπρου. Η τούρκικη εισβολή αποτέλεσε καίριο πλήγμα για την Τουριστική βιομηχανία του νησιού.

Στη συνέχεια αναπτύχθηκαν περιοχές στο ελεύθερο τμήμα. Η Πάφος, κατά κύριο λόγο, που ως τότε δεν είχε τουριστική κίνηση, απέκτησε σε λίγα χρόνια μεγάλο αριθμό υπερπολυτελών ξενοδοχείων που θεωρούνται σήμερα άριστου επιπέδου. Το ίδιο συνέβη με την περιοχή Αγίας-Νάπας, Πρωταρά, Παραλίμνι, που αποτελεί σήμερα την κατ' εξοχήν τουριστική περιοχή του νησιού. Μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες και οργανωμένα διαμερίσματα κτίστηκαν και στις περιοχές Λάρνακας και Λεμεσού.

Ταυτόχρονα έγιναν πολλές προσπάθειες, βασικά στην Ευρώπη, για προσέλκυση τουριστών.

Σ' ότι αφορά τις κατεχόμενες από τους Τούρκους περιοχές της Κύπρου θα αναφερθούμε ότι σήμερα δέχονται και αυτές ένα αριθμό Τουριστών κάθε χρόνο, κυρίως μέσω Τουρκίας, αφού λειτουργούν αρκετά από τα ξενοδοχεία που κατέλαβαν το 1974.

Έχοντας μια πλούσια Ιστορία και πολιτισμό, όμορφο φυσικό περιβάλλον, ήλιο και θάλασσα, κατάφερε να αναπτύξει μια τουριστική βιομηχανία που είναι ο αιμοδότης της σημερινής της οικονομίας.

Σήμερα ο τουρισμός αποτελεί την πιο σημαντική βιομηχανία της Κύπρου, στηρίζεται ως ένα μεγάλο βαθμό η οικονομία του τόπου, οι ξένοι τουρίστες που επισκέπτονται κάθε χρόνο την Κύπρο ξεπερνούν, κατά τελευταία χρόνια, τα δύο εκατομμύρια. (Ωστόσο αυξάνεται συνεχώς και ο αριθμός των Κυπρίων που κάθε καλοκαίρι, Χριστούγεννα, Πάσχα κάνουν τουρισμό στο εξωτερικό).

Αποτελεί διεθνώς τεράστιο βιομηχανία με την οποία σχετίζονται με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, πολλές τουριστικές υπηρεσίες που είναι αλληλένδετες εταιρείες, π.χ. «Εταιρείες λεωφορείων, ναυτιλιακές εταιρείες και άλλων συγκοινωνιακών μέσων, ξενοδοχεία, εστιατόρια, ταξιδιωτικά γραφεία κλπ». Ο

τουρισμός έχει πολλές μορφές: «Ατομικών ταξιδιών, οργανωμένων εκδρομών εσωτερικός και εξωτερικός τουρισμός», ειδικών περιπτώσεων τουρισμός π.χ. αθλητικός τουρισμός και θρησκευτικός τουρισμός.

Η Κύπρος σήμερα θεωρείται ένας από τους πιο επιλεγμένους τουριστικούς προορισμούς της Μεσογείου, καθώς και ένα σημαντικό Οικονομικό Κέντρο στο ανατολικό άκρο της Ευρώπης και στην Ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

1.3. Χαρακτηριστικά του Αγροτουρισμού²

- Ο Αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που δεν καταστρέφει το περιβάλλον και δεν επιφέρει τις αρνητικές επιπτώσεις που προκαλεί ο μαζικός τουρισμός στις περιοχές όπου αναπτύσσεται.
- Θεωρείται η μικρής κλίμακα ανάπτυξης τουρισμού που προέρχεται και οργανώνεται από τον τοπικό πληθυσμό. Αυτός ο τρόπος ανάπτυξης αφενός μεν επιφέρει λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις, κοινωνικές και πολιτιστικές και αφετέρου έχει μεγαλύτερες πιθανότητες ευνοϊκής αποδοχής από τον τοπικό πληθυσμό, από ότι ο μαζικός τουρισμός.
- Είναι μια μορφή τουρισμού που δεν εκμεταλλεύεται τον τοπικό πληθυσμό, επειδή τα οικονομικά οφέλη από τις τουριστικές δραστηριότητες διοχετεύονται κυρίως στους μόνιμους κατοίκους της περιοχής.

1.4. Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στη Κύπρο

Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στην Κύπρο ως Ιδέα, γεννήθηκε περί τα τέλη της προηγούμενης δεκαετίας. Την τότε εποχή, η Κύπρος είχε αποκτήσει την εικόνα ενός προορισμού ο οποίος κατ' εξοχήν πρόσφερε «ήλιο και θάλασσα» στον τουρίστα και δεν είχε μέχρι τότε καταφέρει να αξιοποιήσει κατάλληλα το άλλο ανταγωνιστικό της όπλο, την αυθεντική κυπριακή φιλοξενία. Και την πολιτιστική της κληρονομιά. Ο κυπριακός οργανισμός τουρισμού, διαβλέποντας την ανάγκη για κατάλληλη αξιοποίηση του μοναδικού κυπριακού χαρακτήρα, συνειδητά, προώθησε την ανάπτυξη του

---

² Ο Αγροτουρισμό στη Κύπρο, Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος-Τμήμα Γεωργίας

Αγροτουρισμού στην Κύπρο, αντιμετωπίζοντας του ως το κλειδί που θα άνοιγε την ύπαιθρο μας στους φιλοξενούμενους μας.

Με τον όρο «Αγροτουρισμός», εννοούμε την διαμονή του τουρίστα σε κατάλληλα ανακαινισμένες και διαμορφωμένες παραδοσιακές οικοδομές στην ύπαιθρο, ώστε ο τουρίστας ζώντας για λίγο πλάι στον Κύπριο αγρότη, να δει από κοντά τις ασχολίες του, τα ήθη και έθιμα των χωριών μας, και να απολαύσει τις φυσικές ομορφιές της Κυπριακής υπαίθρου.

Η ιδέα για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού βρήκε ευρύτερη απήχηση τόσο στην κυβέρνηση όσο και στο πλατύ κοινό, διότι δε θα εξυπηρετούσε μόνο τουριστικούς στόχους όπως τη διαφοροποίηση του τουριστικού μας προϊόντος, αλλά και κοινωνικούς, εφόσον θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και ως μέσο για την αναζωογόνηση της κυπριακής υπαίθρου, με τη δημιουργία οικονομικής δραστηριότητας. Η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού έλαβε σάρκα και οστά το 1991, με την έγκριση του προγράμματος για την Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού από το Υπουργικό Συμβούλιο όπως θα αναφερθούμε στις διάφορες εκδηλώσεις, φεστιβάλ που διοργανώνονται και αναπτύσσονται συνεχώς.

Η διατήρηση, ενίσχυση και ανάδειξη της παράδοσης και της ιστορίας του τόπου αλλά και η στήριξη της πολιτιστικής έκφρασης του σύγχρονου Κύπριου είναι βασική προϋπόθεση για την επιτυχή επανατοποθέτηση της τουριστικής Κύπρου. Με στόχο τη δημιουργία του κατάλληλου τουριστικού προϊόντος οργανισμός προωθεί και υποστηρίζει την πραγματοποίηση καλλιτεχνικών, πολιτιστικών και άλλων εκδηλώσεων που σχετίζονται με την Κυπριακή παράδοση και πραγματικότητα. Επιπρόσθετα οργανισμός επιδιώκει οι εκδηλώσεις αυτές να διοργανώνονται σε διάφορες εποχές του χρόνου ώστε να καλύπτουν όλες τις περιοχές της Κύπρου. Ο Οργανισμός διοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις κάθε χρόνο όπως:

- ❖ Η γιορτή του κρασιού το Σεπτέμβρη στη Λεμεσό στο ζωολογικό κήπο
- ❖ Το Φεστιβάλ Αγίας Νάπας με όλα τα παραδοσιακά προϊόντα την τελευταία βδομάδα του Σεπτεμβρίου
- ❖ Το Φεστιβάλ Γάλακτος στο Δάλι που γίνεται τέλος Αυγούστου
- ❖ Η Ετήσια έκθεση στη Λευκωσία για όλα τα είδη, Μάιο
- ❖ Το καρναβάλι που γίνεται στη Λεμεσό

1.5. Παράγοντες που επηρεάζουν τον αγροτουρισμό στη Κύπρο

- *Φυτική παραγωγή*

Από πλευράς έκτασης, οι δύο κυριότερες μη αρδευόμενες καλλιέργειες που είναι τα σιτηρά και τα οινοποιήσιμα σταφύλια κατατάσσονται πρώτες και ακολουθούν δύο πολύ σημαντικές αρδευόμενες καλλιέργειες που είναι και τα κύρια εξαγώσιμα προϊόντα, οι πατάτες και τα εσπεριδοειδή. Σημαντική έκταση καλλιεργείται επίσης με λαχανικά κυρίως ντομάτες, αγγούρια, φυλλώδη, κλπ.

Από πλευράς αξίας οι πατάτες καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με μέσο όρο 23εκ λίρες περίπου. Η πατάτα λόγω της ποιότητας της γεύσης και του χαρακτηριστικού κόκκινου χρώματος όπου παράγονται οι τιμές των κυπριακών προϊόντων κυμαίνονται 2-3 φορές πιο ψηλές από τις τιμές πώλησης των άλλων ανταγωνιστών της χώρας. Την Τρίτη θέση καταλαμβάνουν τα σιτηρά και ακολουθούν τα εσπεριδοειδή. Μετά κατατάσσονται τα οινοποιήσιμα σταφύλια, τα φυλλοβόλα και επιτραπέζια σταφύλια. Μετά έχουμε τις ελιές, τα χαρούπια και τις αμυγδαλιές.

Τα εσπεριδοειδή όπως και η πατάτα αντιμετωπίζουν κάποια προβλήματα λόγω ανομβρίας.

- *Κτηνοτροφική παραγωγή*

Η Κύπρος έχει αυτάρκεια χοιρινού κρέατος, πουλερικών και αυγών, παρά την μεγάλη ανάπτυξη της αιγοπροβατοτροφίας, εντούτοις ο βαθμός αυτάρκειας είναι γύρω στα 90% μεγαλύτερης εξάρτησης από τις εισαγωγές που έχει ο τομέας του βοδινού κρέατος, όπου οι μονάδες αγελαδοτροφίας είναι μεικτές, δηλ. Παραγωγή γάλακτος και πάχυνση μόσχων στην ίδια μονάδα. Υπάρχει αυτάρκεια στο φρέσκο γάλα.

- *Παραγωγή εισαγωγή μεταποιημένων Γεωργικών προϊόντων*

Η μεταποίηση των γκρέιφρουτ και η κατασκευή χυμών και άλλων προϊόντων αποτελούσε μια από τις σημαντικότερες μεταποιήσεις γεωργικών προϊόντων με φθίνουσα πορεία κατά τα τελευταία χρόνια, λόγω βασικά της έλλειψης ανταγωνιστικότητας στον τομέα.

Η μεταποίηση των πορτοκαλιών συνεχίζεται ενώ στα λεμόνια έχει μειωθεί.

Γίνονται εισαγωγές - χυμού πορτοκαλιού και εξαγωγές- γκρέιφρουτ, λεμονιού και πορτοκαλιού.

Στη συνέχεια έχουμε την ντομάτα όπου μεταποιείται το 10% , ενώ πραγματοποιούνται και εισαγωγές. Τα οινοποιήσιμα σταφύλια όπου παράγουμε οινόπνευμα και άλλα προϊόντα.

Τα γαλακτοκομικά που είναι κυρίως το παραδοσιακό χαλούμι από αιγοπρόβριο γάλα καθώς και άλλα παραδοσιακά τυριά. Το χαλούμι γίνεται γνωστό σιγά-σιγά σε πολλές χώρες.

Και τέλος σημαντική θεωρείται η παραγωγή παραδοσιακών μεταποιημένων προϊόντων όπως γλυκά από φρούτα, λουκάνικα κ.α.

- *Δάση*

Το μεγαλύτερο μέρος των δασών περιορίζεται στις δύο οροσειρές του Τρόοδους και του Πενταδάκτυλου.

Τα κρατικά δάση αποτελούνται από μεγάλες συμπαγείς εκτάσεις τα ιδιωτικά δάση τα οποία έχουν εγκατασταθεί από μόνα τους σε εγκαταλειμμένη ιδιωτική γη, αποτελούνται από πολύ μικρούς κλήρους.

Το τμήμα Δασών του Υπουργείου Γεωργίας , φυσικών πόρων και περιβάλλοντος είναι υπεύθυνο για την εφαρμογή της δασικής πολιτικής και νομοθεσίας και για την προστασία των κρατικών εκτάσεων. Η διαχείριση των κρατικών εκτάσεων στηρίζεται σε δύο θεμελιώδεις αρχές.

A) Η Αρχή των πολλαπλών σκοπών αναφέρεται στη χρήση της επιφάνειας του δάσους για διάφορους σκοπούς όπως η παραγωγή ξύλου, η προσφορά αναψυχής καθώς και για προστατευτικούς σκοπούς .

B) Η αρχή της αειφορίας περιλαμβάνει τόσο τον οικονομικό όσο και τον οικολογικό και κοινωνικό ρόλο των δασών.

- *Περιβάλλον*

Εδώ έχουμε 3 παράγοντες νερό, έδαφος, αέρας. Είναι γνωστό ότι η Κύπρος βρίσκεται στην ημίξηρη ζώνη της Μεσογείου με μεγάλες διαχρονικές διακυμάνσεις της βροχόπτωσης με συχνές συνεχείς ολιγομβρίες και ανομβρίες.

Η Κυπριακή Δημοκρατία εφάρμοσε ένα στρατηγικό σχέδιο για σκοπούς εξοικονόμησης και ορθολογικής χρήσης του νερού το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- Την εκμετάλλευση των υπόγειων και επιφανειακών νερών
- Την ανόρυξη ερευνητικών γεωτρήσεων

- Την κατασκευή φρακτών και υδατοδεξαμενών
- Την χρήση ανακυκλωμένου νερού αστικών αποβλήτων για άρδευση γεωργικών καλλιεργειών και για εμπλουτισμό υπόγειων υδροφορέων.

Στη συνέχεια έχουμε το έδαφος. Τα λιπάσματα που χρησιμοποιούν στην Κύπρο είναι κατά κύριο λόγο εισαγόμενα. Οι ποσότητες των λιπασμάτων που εισάγονται σχετικά με το φωσφόρο και το κάλιο παραμένουν σχετικά σταθερές και κυμαίνονται στους 3500 και 2500 τόνους ετησίως αντίστοιχα.

Η υπερβολική έμφαση που δίδεται σε κάποιες περιοχές, όπου καλλιεργούνται οينوποιήσιμα αμπέλια, εσπεριδοειδή και σιτηρά για υπερεντατικοποίηση της παραγωγής έχει ως αποτέλεσμα τη σημαντική χρήση φυτοφαρμάκων και άλλων χημικών παρασκευασμάτων στη γεωργία, που οδηγεί σε αυξημένη ανθεκτικότητα των διαφόρων εχθρών και ασθενειών με αποτέλεσμα να αυξάνεται η συχνότητα των επεμβάσεων, το κόστος παραγωγής και η διάταξη της βιώσιμης ισορροπίας του περιβάλλοντος.

Και τέλος έχουμε τον αέρα. Για προστασία της ατμόσφαιρας έχει εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο το Στρατηγικό σχέδιο για περιορισμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου όπου μεταξύ των άλλων εκπομπών που αφορούν τα απόβλητα από κτηνοτροφικές δραστηριότητες.

- *Προστασία παραδοσιακών σπιτιών*

Τα διάφορα παραδοσιακά σπίτια χρησιμοποιήθηκαν σαν μουσεία αλλά και σαν καταλύματα για τους τουρίστες.

Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού προτιμά να μην κτίζονται καινούργια παραδοσιακά καταλύματα αλλά να αναπαλαιώνονται και να φέρουν πίσω στη ζωή τα παλαιά σπίτια. Αυτό ισχύει μέχρι σήμερα.

Τα πρώτα χρόνια μετά την έναρξη του προγράμματος του Αγροτουρισμού, είδαν την δημιουργία των πρώτων αγροτουριστικών κλινών, σε διάφορα χωριά της Κυπριακής υπαίθρου. Ταυτόχρονα, μαζί τους γεννήθηκε και η ανάγκη βοήθειας των ιδιωτών ιδιοκτησίας / διαχειριστών τους για την κατάλληλη προώθηση του νέου αυτού προϊόντος για εξασφάλιση ικανοποιητικής πελατείας μέσα από τα κατάλληλα κανάλια. Γι' αυτό, ο οργανισμός πρωτοστάτησε στην ίδρυση της κυπριακής Εταιρείας Αγροτουρισμού, την οποία και στηρίζεται τόσο οικονομική όσο και τεχνικά.

- *Εκπαίδευση*

Στα πλαίσια των προσπαθειών της Εταιρείας για Εκπαίδευση των μελών της Εταιρείας σε θέματα παροχής φιλοξενίας προς τους επισκέπτες και εμπορίας του Αγροτουρισμού προϊόντος, πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 1997 Εκπαιδευτική εκδρομή από τα μέλη της Εταιρείας στην Ιρλανδία. Αποκτήθηκαν εμπειρίες για θέματα οργάνωσης των καταλυμάτων, όσο και θέματα τιμολόγησης, προβολής και εμπορίας.

Το τμήμα Αγροτικής Οικονομίας του Υπουργείου Γεωργίας φυσικών πόρων και περιβάλλοντος διοργανώνει ειδικά επιμορφωτικά μαθήματα για τις γυναίκες τις υπαίθρου, έχει περιλάβει στον εκπαιδευτικό του πρόγραμμα διάφορα θέματα του Αγροτουρισμού, όπως παροχή φιλοξενίας, υγιεινής τροφίμων, Παρασκευή γλυκών κλπ.

- *Ποδηλασία*

Καθένας έχει επιλέξει ανάλογα με το πιο ποδήλατο ενδιαφέρεται, όπως π.χ. trekking & Mountain bikes. Τα δρομολόγια χωρίζονται σε τρεις βαθμίδες δυσκολίας. Μπορείτε ακόμα να ακολουθήσετε μια ομάδα που συνδέεται από ξεναγό ή να ποδηλατήσετε εντελώς μόνοι. Ένα όμως είναι το σίγουρο. Η ομορφιά της φύσης θα σας μαγέψει και θα σας ξεκουράσει.

- *Πεζοπορία και βάδισμα*

Σε αυτόν τον τομέα προσφέρονται μονοπάτια στο βουνό για πεζοπορία και για τρέξιμο, αλλά και παραλιακά μονοπάτια που μπορούν να συνδυαστούν με ένα γεύμα σε μια ταβέρνα.

- *Θαλάσσια σπορ*

Στις παραθαλάσσιες περιοχές της περιοχής, υπάρχει η δυνατότητα ενασχόλησης με θαλάσσια σπορ, όπως ιστιοπλοΐα, θαλάσσιο σκι, και ιστιοσανίδα.

- *Προσκυνήματα:*

- «Μοναστήρι του Κύκκου»

Χτίστηκε το 1092 και είναι αφιερωμένο στην Παρθένο Μαρία και έχει μια από τρεις εναπομείναντες τοιχογραφίες του Αγίου Λουκά. Η εικόνα είναι καλυμμένη με ασήμι και είναι σαν κάλυμμα χελώνας το οποίο βρίσκεται μπροστά από το εικονοστάσι.

«Μοναστήρι της Τροοδίτισσας», 5 χιλιόμετρα, βορειοδυτικά των Πλατρών. Ένα πανέμορφο μοναστήρι που βρίσκεται ανάμεσα σε Πευκόδεντρα. Χτίστηκε αρχικά το 13^ο αιώνα, αλλά η τωρινή εκκλησία χρονολογείται από το 1731. Στην εκκλησία υπάρχει μια ανεκτίμητης αξίας εικόνα της Παρθένου Μαρίας που την έφεραν από την Μικρά Ασία, με ασημένιο περίγραμμα και πολλές άλλες εικόνες μεγάλης αξίας.

«Χρυσοσπηλιώτισσα, Πάφος»

Η Βασιλική της κατασκευάστηκε στο τέλος του 4^{ου} αιώνα και από τότε έχει υποστεί αρκετές ανακατασκευές. Είναι μια από τις πρώτες και μεγαλύτερες χριστιανικές Βασιλικές που μπορεί να βρει κανείς στην Κύπρο.

«Η εκκλησία της Αγγελόκτιστης, στο Κίτι»

Αγγελόκτιστη σημαίνει ότι «Χτίστηκε από τους αγγέλους». Αυτή η βυζαντινή εκκλησία του 11^{ου} αιώνα χτίστηκε πάνω στα ερείπια μιας πρώιμης χριστιανικής Βασιλικής. Η αυθεντική εικόνα διασώθηκε μαζί με ένα από τα καλύτερα κομμάτια της Βυζαντινής τέχνης, ένα σπάνιο μωσαϊκό του 6^{ου} αιώνα που απεικονίζει την Παρθένο Μαρία και τον Ιησού ανάμεσα σε 2 Αρχαγγέλους.

«Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννη Λαμπαδιστή, Καλοπαναγιώτης»

Η εκκλησία περιέχει περίφημες τοιχογραφίες του 13^{ου} και 15^{ου} αιώνα. Αρχικά ένα μοναστήρι, είναι ένα μείγμα 2 εκκλησιών και μιας μικρότερης από διάφορες χρονικές περιόδους.

«Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου της Στέγης, Κακοπετριά»

Αντιπροσωπεύεται από τις τοιχογραφίες του Αγίου Νικολάου της Στέγης που έχει τις ρίζες του στο πρώτο μισό του 11^{ου} αιώνα.

«Μοναστήρι Σταυροβούνι»

Το παλαιότερο μοναστήρι στην Κύπρο, που χτίστηκε τον 4^ο αιώνα από την Αγία Ελένη, μητέρα του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Το μοναστήρι είναι το σπίτι του Πατέρα καλλινίκου, ενός εξαιρετού ζωγράφου και δασκάλου. Το μοναστήρι είναι 9 χιλιόμετρα (6 μίλια) από τον δρόμο Λευκωσία-Λεμεσός, 40 χιλιόμετρα (25 μίλια) από τη Λάρνακα και έχουν πρόσβαση μόνο οι άντρες. Στην κορυφή του βουνού υπάρχει ένα κομμάτι του Σταυρού και έτσι ονομάστηκε Σταυροβούνι. Υπάρχει μια μικρή μονάδα στρατοπέδου «καταδρομής».

«Παναγία του Μουτουλλά, στο Μουτουλλά»

Το μικρό εκκλησάκι του 13^{ου} αιώνα είναι ένα από τα πρώτα παραδείγματα των εκκλησιών με ξύλινη οροφή με τοιχογραφίες που χρονολογούνται από το 1280.

Στα παραπάνω που αναφερθήκαμε είναι τα πιο γνωστά που αξίζει κάθε αγροτουρίστας να τα επισκεφθεί. Υπάρχουν και άλλα πιο μικρά όπως Αγία Μαύρη στο Κιλάνη Λεμεσού, Αγία Παρασκευή στη Κακοπετριά, Παναγία της Ασίνου, Τρόδος κάποια μικρή εξωκλήσια, Παναγίας στη Ξυλοφάγου, Άγιος Γεώργιος, Παναγία της Αλάμπρονας - Αυγόρου, Αγία Θέκλα – Σωτήρα, Αγία Ναπα, Άγιος Ευστάθιος, Αγία Νάπα.

- *Αξιοθέατα:*

«Βυζαντινό Μουσείο και Γκαλερί Τεχνών, Λευκωσία»

Εκεί βρίσκεται η μεγαλύτερη συλλογή των εικόνων του νησιού, καλύπτοντας τις περιόδους από τον 9^ο ως τον 19^ο αιώνα. Η Γκαλερί τεχνών περιέχει ελαιοτοιχογραφίες, χάρτες και λιθογραφίες.

«Χοιροκοιλία, Λεμεσός»

Αποικία της Νεολιθικής εποχής (7000 π.χ). Τα ευρήματα που έφεραν στην επιφάνεια οι ανασκαφές είναι από τα πιο καλά διατηρημένα, όχι μόνο στην Κύπρο αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο. Το 1998 συμπεριλήφθηκαν στη λίστα της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς UNESCO. Χαρακτηριστικό της αποικίας είναι τα κυκλικά λιθόκτιστα σπιτάκια.

«Κούριον, Λεμεσός»

Το Κούριον ήταν από τις σπουδαιότερες πόλεις – βασιλεία της αρχαιότητας. Στο Κούριο βρίσκεται το περίφημο αμφιθέατρο της ελληνο-ρωμαϊκής εποχής, που κτίστηκε τον 2^ο αιώνα π.χ. Ακόμα και σήμερα χρησιμοποιείται για θεατρικές παραστάσεις και συναυλίες.

«Πέτρα του Ρωμιού» και «Λουτρά της Αφροδίτης, Πάφος»

Ο μεγάλος αυτός βράχος που δεσπόζει στην παραλία και τα Λουτρά της Αφροδίτης στην πόλη της Χρυσοχούς είναι ακόμα ένα δείγμα τεράστιας σημασίας που είχε η λατρεία της Αφροδίτης στο νησί μας. Γεννήθηκε σύμφωνα με τη παράδοση η Θεά Αφροδίτη σε ένα χωριό «Κούκλια» της Πάφου σώζονται ακόμα και σήμερα τα ερείπια του πρώτου και σημαντικότερου Ιερού της Θεάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

ΓΝΩΣΤΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΗΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

(Έγινε αντιπροσωπευτική επιλογή των πιο κάτω καταλυμάτων, από όλες τις πόλεις τις Κύπρου.)

2.1. Πάφος

➤ *Παλάτι του Ξυλάρη-Παναγιά*

Ένα υπέροχο, πετρόχτιστο παλάτι. Αποτελείται από τέσσερα διαμερίσματα, ένα από τα οποία είναι μικρογραφία Μυκηναϊκού ανάκτορου που κτίστηκε πριν από 250 περίπου χρόνια, με την πέτρα του βουνού της Παναγίας, έχει δωμάτιο με τζάκι που είναι και το καθιστικό, με παραδοσιακό διάκοσμο. Από τα δύο μπαλκόνια του οικοδομήματος θα αγναντέψετε τα απέραντα βουνά ενώ στη μεγάλη εσωτερική αυλή θα περάσετε χαλαρωμένοι εξαιρετικά απογεύματα.

➤ *Το Αγροτικό-Καλέπεια*

Ένα παραδοσιακό αγροτικό πετρόχτιστο συγκρότημα δύο διαμερισμάτων με δύο υπνοδωμάτια το καθένα. Είναι πρότυπο Κυπριακού παλιού σπιτιού με τη μεγάλη του αυλή, το πέτρινο φούρνο και τον παραδοσιακό εξοπλισμό, προσφέροντας όμως και όλες τις σημερινές ανέσεις, ιδανικό για οικογένειες και μεγάλες παρέες.

➤ *Το σπίτι του Σπανού- Γουδί*

Έχει κάτι το ιδιαίτερο, συγκριτικά με τα υπόλοιπα, και αυτό γιατί το αναπαλαιωμένο σπίτι είναι μέσα σε περιβόλι από πορτοκαλιές με την ωραία πισίνα να αντανακλούν μέσα στο νερό πορτοκάλια. Το σπίτι αποτελείται από ένα δωμάτιο, ένα υπνοδωμάτιο, με κουζίνα, τζάκι, μπάνιο, ντους, αποχωρητήριο και βεράντα και δύο στούντιο με κουζίνα, μπάνιο, αποχωρητήριο και βεράντα.

Η διαμονή στο σπίτι του Σπανού θα σας δώσει την ευκαιρία να ζήσετε την ζωή στην εξοχή, βοηθώντας τον κύριο Σπανό στο μάζεμα των πορτοκαλιών.

2.2. Λεμεσός

➤ *Οκέλλα – Μονιάτης / Σαϊπάς*

Στο δρόμο Σαϊπά – Κάτω Αμιάντου βρίσκεται το μικρό ξενοδοχείο Οκέλλα, που έχει μεγάλη ιστορία πολλών γενεών, ένα δυόροφο παραδοσιακό οικοδόμημα από πέτρα που έχει πλήρως αναπαλαιωθεί. Κρατώντας τον παραδοσιακό του χαρακτήρα μέχρι σήμερα.

➤ Μαυρίκιος-Κοιλάνι

Κύριο χαρακτηριστικό η μεγάλη αυλή με την κληματαριά και η μεγάλοι χώροι στο εσωτερικό πετρόχτιστο σπίτι, που διαθέτει δύο διαμερίσματα του ενός υπνοδωματίου και μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι και έξι άτομα. Κοντά βρίσκεται η πλατεία του χωριού όπου έχει μικρά παραδοσιακά ταβερνάκια με υπέροχο κρασί.

➤ Οικία Κορνάρο- Άρσος

Η Οικία Κορνάρο χρονολογείται από το 18^ο αιώνα και αφού πέρασε μια ολόκληρη ιστορία, μετατράπηκε σήμερα σε ένα ανανεωμένο οικοδόμημα με τέσσερα ανεξάρτητα διαμερίσματα. Τα δύο από αυτά είναι ενός υπνοδωματίου και τα άλλα δύο είναι στούντιο, ενώ όλα έχουν δικά τους αποχωρητήρια, κουζινούλες και ντους. Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό στοιχείο της Οικίας Κορνάρο είναι οι αυθεντικές κυπριακές αντίκες που κοσμούν τους χώρους.

2.3. Λάρνακα

➤ Σπίτι Παπαδόπουλου

Μπαίνοντας στο χωριό από τα όμορφα λιθόστρωτα δρομάκια. Βρίσκεται στο σπίτι Παπαδοπούλου, ένα υπέροχο πέτρινο σπίτι με ανώι, με ιστορία πάνων από 200 χρόνια που είναι χαραγμένη σε κάθε γωνιά του με αυθεντικά παλιά αντικείμενα του αγρού.

Αποτελείται από το λιοστάσι στην είσοδο με κάμαρα, την εσωτερική αυλή, το καθιστικό με τζάκι, την κουζίνα, ένα υπνοδωμάτιο στο ισόγειο και δύο υπνοδωμάτια και καθιστικό στο ανώι. Όλος ο διάκοσμος είναι παραδοσιακά προκαλώντας μια μοναδική αίσθηση στον επισκέπτη.

➤ Το σπίτι του Σωκράτη Ξενοδοχείο-ταβέρνα "Τόχνη"

Το σπίτι του Σωκράτη κτίστηκε στο τέλος του 14^{ου} αιώνα και αναπαλαιώθηκε με όλες τις ανέσεις που μπορεί να έχει ένα σύγχρονο παραδοσιακό ξενοδοχείο που παρέχει και υπηρεσίες παραδοσιακού εστιατορίου (ταβέρνα). Έχει 9 δωμάτια, χώρο υποδοχής και ταβέρνα παραδοσιακή με πανοραμική θέα. Μπορείτε να απολαύσετε το πρωινό σας στο χώρο που είναι ο παλιός μύλος.

➤ Το σπίτι του Κοσμά-Σκαρίνου

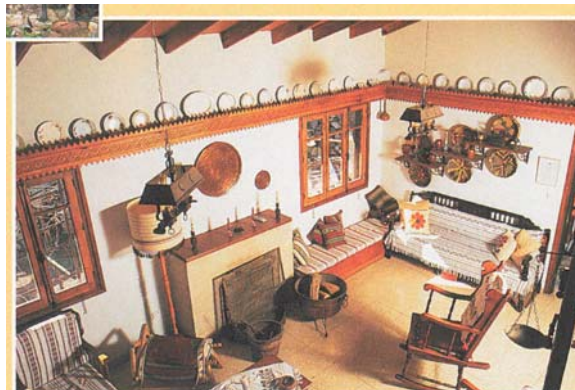
Στο ύψωμα, πίσω από την εκκλησία του χωριού δεσπόζει το εντυπωσιακό πατρικό σπίτι της οικογένειας Κοσμά. Αξίζει να το επισκεφτεί κανείς γιατί γύρω από το αναπαλαιωμένο παλάτι υπάρχει μια εσωτερική αυλή που προσφέρουν σύγχρονες ανέσεις μέσα σε ένα παραδοσιακό περιβάλλον που θυμίζει άλλες εποχές.

2.4. Λευκωσία

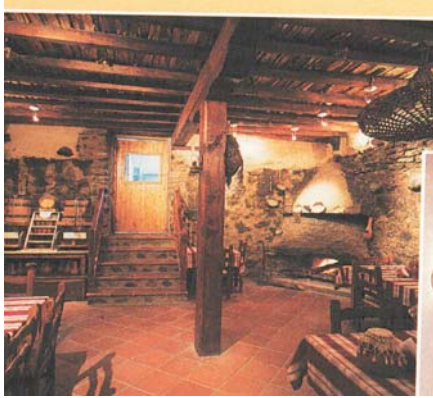
➤ Το Κατώι Καλό-Παναγιώτης

Κοντά στο κέντρο του χωριού βρίσκεται το Κατώι, ένα ανισόπεδο πετρόχτιστο οικοδόμημα χτισμένο πάνω σε απότομη πλαγιά, με το κεντρικό του σπίτι να έχει ιστορία πάνω από 300 χρόνια. Το κυρίως σπίτι με ανώι διατηρεί την αρχική του μορφή και αποτελείται από το καθιστικό με τζάκι και την χαρακτηριστική καρέκλα της γιαγιάς, τη κουζίνα, ενώ μια υπέροχη ξύλινη σκάλα ανεβάζει στα δύο υπνοδωμάτια.

➤ Πανδοχείο Ληνός- Κακοπετριά

Το πανδοχείο Ληνός στη παλιά Κακοπετριά είναι ένα σύμπλεγμα σπιτιών που έχουν αναπαλαιωθεί και διαμορφωθεί για να προσφέρει ένα υπέροχο σπιτίσιο περιβάλλον. Λαϊκή αρχιτεκτονική, παραδοσιακή ζεστασιά, όλες οι σύγχρονες ανέσεις και η φιλοξενία των ιδιοκτητών σίγουρα θα σας συγκινήσουν.

➤ Αυλή Γιωργαλλίδη-Λυθροδόνας

Στον παραδοσιακό πυρήνα του Λυθροδόνα βρίσκεται η Αυλή Γιωργαλλίδη, ένα εξαιρετικό δείγμα λαϊκής αρχιτεκτονικής που αποτελείται από τρεις παλιές πλίνθινες οικοδομές με ξύλινες στέγες και κεραμίδια, που ενοποιήθηκαν μετά την ανακαίνιση τους. Διαθέτει πέντε υπνοδωμάτια με δικούς τους χώρους υγιεινής. Χαρακτηριστικά σημεία είναι ο κύριος χώρος υποδοχής από παλιά μάρμαρα, η μεγάλη κουζίνα που διαθέτει και αυτή τζάκι, η εξαιρετική θέα προς το χωριό και το λοφώδες περιβάλλον του χωριού, καθώς και ο ηλιακός στο υπερυψωμένο τμήμα της οικοδομής.

2.5. Κανονισμοί λειτουργίας ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων³

Στις περιοχές της ενδοχώρας, δηλ. Πέραν της παραλιακής ζώνης των 3χλμ, επιτρέπονται οι ακόλουθες αναπτύξεις:

1. Στους πυρήνες των χωριών, δηλαδή στην περιοχή με συνεχή δόμηση επιτρέπονται μόνο μικρές οικογενειακές μονάδες ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων οποιασδήποτε κατηγορίας και τάξης με ανώτατο αριθμό κλινών 60 (30 δωματίων) κατά μονάδα. Οι μονάδες αυτές θα έχουν τοπικό χαρακτήρα και ο όγκος και η μορφή των κτιρίων θα εναρμονίζονται πλήρως με την κλίμακα και τον τοπικό αρχιτεκτονικό χαρακτήρα του χωριού. Το απαιτούμενο εμβαδόν γηπέδου είναι εκείνο που καθορίζεται στους κανονισμούς περί ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων που ισχύουν εκάστοτε.
2. Στα όρια ανάπτυξης των χωριών. Επιτρέπεται η ανέγερση οποιασδήποτε κατηγορίας και τάξης ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων δυναμικότητας 150 κλινών (75 δωματίων) κατ' ανώτατο όριο. Στις περιπτώσεις αυτές θα εφαρμόζονται οι πρόνοιες των κανονισμών περί ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων όσον αφορά το εμβαδόν των γηπέδων. Οι Οικοδομές θα είναι διώροφες (ισόγειο και ένας όροφος) για όλες τις κατηγορίες.
3. Στις περιοχές εκτός των ορίων ανάπτυξης των χωριών επιτρέπεται η ανέγερση οποιασδήποτε κατηγορίας ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων που αποτελούν μέρος ολοκληρωμένων συγκροτημάτων τα οποία προσφέρουν δυνατότητες και ευκαιρίες για δραστηριότητες και ψυχαγωγία των επισκεπτών με δυναμικότητα μέχρι 600 κλίνες (300 δωμάτια) κατ' ανώτατο όριο. Σε όλες τις περιπτώσεις που αναφέρονται πιο πάνω εκτός από τους πυρήνες των χωριών της ενδοχώρας όπως καθορίζονται στην παράγραφο (1), με την υποβολή αρχιτεκτονικών σχεδίων στον οργανισμό θα υποβάλλονται τα ακόλουθα:
  - α) Σχέδιο τοπιοτέχνησης για την πλήρη ανάπτυξη και αξιοποίηση του γηπέδου.
  - β) Μελέτη αγοράς.

---

³ Ρύθμιση δημιουργίας ξενοδοχειακών κλινών, αριθμός 48, (διάταγμα καθορισμού της τουριστικής ανάπτυξης)

γ) Περιβαλλοντική μελέτη σύμφωνα με τις εκάστοτε αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η δημιουργία ξενοδοχειακών καταλυμάτων εντός οικοδομών που έχουν κηρυχθεί μνημεία ή διατηρητέων οικοδομών ή οικοδομών που κηρύσσονται παραδοσιακές από τον ΚΟΤ. Επιτρέπονται οπουδήποτε, νοουμένου ότι οποιεσδήποτε εργασίες που κρίνεται αναγκαίο να πραγματοποιηθούν θα αφορούν μόνο βοηθητικούς χώρους με στόχο την εύρυθμη λειτουργία του καταλύματος και με την προϋπόθεση ότι αυτές δεν προκαλούν σοβαρή αλλοίωση στον όγκο και την αρχιτεκτονική των οικοδομών και θα ικανοποιούν τις πρόνοιες των εκάστοτε εν ισχύει κανονισμών περί ξενοδοχείων και τουριστικών καταλυμάτων (παραδοσιακές Οικοδομές).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ**

3.1.Στόχοι Προγράμματος

Το πρόγραμμα του Αγροτουρισμού άρχισε να εφαρμόζεται από τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού το 1992. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν όσοι επιθυμούν να μετατρέψουν τις υφιστάμενες κατοικίες σε τουριστικά καταλύματα, παραδοσιακά εστιατόρια, τουριστικά μαγαζάκια και πολιτιστικά κέντρα. Παρακάτω αναγράφονται οι 5 Βασικοί στόχοι του προγράμματος:

- Η εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος στις κυπριακές αγροτικές οικογένειες, που επιτυγχάνεται τόσο μέσα από τη διαχείριση της αγροτουριστικής μονάδας, όσο και μέσα από την πώληση των τοπικών προϊόντων.
- Η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στο τόπο του και η αναζωογόνηση της υπαίθρου.
- Η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του αγροτικού πληθυσμού μέσω της απαραίτητης τουριστικής υποδομής.
- Η βελτίωση και διάθεση των τοπικών αγροτικών και βιοτεχνικών προϊόντων που παράγονται από τους αγρότες
- Η διατήρηση, προβολή και αξιοποίησης της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

3.2.Δύο σχέδια του προγράμματος για την επέκταση του Αγροτουρισμού:

- ❖ Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού έδωσε μελέτες σε ανεξάρτητους(ιδιώτες) αρχιτέκτονες που κατείχαν γνώσεις στη παραδοσιακή αρχιτεκτονική και επέλεξαν 50 χωριά για διορθώσεις-επισκευές πλατειών, δρόμων, σπιτιών κ.λ.π. Το κόστος της χρηματοδότησης από το Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού ανήλθε στα 2.000.000 ΛΚ.
- ❖ Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού βοήθησε άτομα για την εξόφληση δανείων που έκαναν για την επισκευή των παραδοσιακών κτηρίων και την μετατροπή τους σε τουριστικά καταλύματα.

3.3. Κριτήρια του προγράμματος Αγροτουρισμού.

➤ Κοινωνικό και κουλτουριάρικο

Το πρόγραμμα προσπάθησε να φέρει κοντά τους κατοίκους των περιοχών γι' αυτό και έδωσε στους κατοίκους πρωτοβουλίες για ξενάγηση των τουριστών. Βασικός στόχος του προγράμματος ήταν η ανάδειξη των Κυπριακών ηθών και εθίμων.

➤ Προστασία παραδοσιακών Σπιτιών

Τα διάφορα παραδοσιακά σπίτια χρησιμοποιήθηκαν σαν μουσεία αλλά και σαν καταλύματα για τους Τουρίστες. Ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού προτιμά να μην κτίζονται καινούργια παραδοσιακά καταλύματα αλλά να αναπαλαιώνονται και να φέρουν πίσω στη ζωή τα παλαιά σπίτια. Αυτό ισχύει μέχρι σήμερα.

3.4. Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες του Προγράμματος της Αγροτική Οικιακής Οικονομίας.

- 1) Ειδικά προγράμματα ώστε να ενημερωθεί ο αγροτικός πληθυσμός για τον Αγροτουρισμό και τα οφέλη και πλεονέκτημα του σε σχέση με το μαζικό τουρισμό και να ενθαρρυνθεί ώστε να συμμετάσχει στη δραστηριότητα αυτή.
- 2) Ειδικά προγράμματα για αναβίωση της κυπριακής λαϊκής παράδοσης και τέχνης, η οποία έχει υποβαθμιστεί τα τελευταία χρόνια. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιούνται εκπαιδεύσεις στο λευκαρίτικο κέντιμα, στην υφαντική, στις δαντέλες βελονιού, στους κροσιέδες, στην καλαθοπλεκτική κ.α.
- 3) Ειδικά προγράμματα για την εσωτερική παραδοσιακή διακόσμηση, ώστε τα αγροτουριστικά καταλύματα, σπίτια, εστιατόρια, μαγαζάκια, να εξοπλίζονται και να διακοσμούνται σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση και τέχνη.
- 4) Ενθάρρυνση του αγροτικού πληθυσμού για προώθηση, εγκατάσταση και βελτίωση μικροβιοτεχνικών μονάδων, μέσα από τις οποίες ο επισκέπτης να μπορεί να προμηθευτεί όλα τα προϊόντα της ντόπιας παραγωγής (γαλακτοκομικά, οινικά, ελαιοκομικά, αλλαντικά, γλυκά κουταλιού, αρωματικά φυτά κ.α.). Προς την κατεύθυνση αυτή, ο αγροτικός κόσμος και ιδιαίτερα οι

αγρότισσες, αποκτούν την τεχνική γνώση και δεξιότητες στην Παρασκευή υγιεινών και αυθεντικών παραδοσιακών προϊόντων. Ενημερώνονται, επίσης, για τους υφιστάμενους κανονισμούς που διέπουν την εγκατάσταση και λειτουργία των αγροβιοτεχνιών.

- 5) Ενθάρρυνση του αγροτικού πληθυσμού για δημιουργία οικογενειακών παραδοσιακών εστιατορίων στις κοινότητες όπου δεν υπάρχουν, με στόχο την προβολή της κυπριακής παραδοσιακή κουζίνας, σαν αναπόσπαστο μέρος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Η εκπαίδευση των ενδιαφερόμενων στην προετοιμασία και παρουσίαση παραδοσιακών παρασκευασμάτων, θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της όλης δραστηριότητας

3.5. Εμπλεκόμενοι φορείς στο πρόγραμμα του αγροτουρισμού

Για την υλοποίηση της αγροτουριστικής πολιτικής και ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο εμπλέκονται, τα Συμβούλια Βελτιώσεως, οι Κοινοτικές Αρχές, οι Τοπικοί Πολιτιστικοί Σύλλογοι και οι Σύνδεσμοι Αποδήμων.

Στον ιδιωτικό τομέα εμπλέκονται οι ιδιοκτήτες σπιτιών, οι ιδιώτες αρχιτέκτονες (ετοιμασία αρχιτεκτονικών σχεδίων), ο Σύνδεσμος Πολιτισμικού Τουρισμού και Ειδικών Ενδιαφερόντων, οι Ξεναγοί και τα Τουριστικά Γραφεία.

Ωστόσο, τον κύριο λόγο στο σχεδιασμό και την υλοποίηση της αγροτουριστικής πολιτιστικής, των κατευθύνσεων και μορφών των αγροτουριστικών έργων έχουν οι ακόλουθες υπηρεσίες:

1. Ο Κυπριακός Οργανισμός τουρισμού
2. Το τμήμα Αρχαιοτήτων
3. Το τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεις
4. Το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

3.6.Στρατηγικό σχέδιο ως το 2010⁴

Σημαντικό στοιχείο του νέου προσανατολισμού που διέπει το στρατηγικό σχέδιο είναι η επικέντρωση στην αύξηση των εσόδων από τον τουρισμό είναι ένας σύνθετος δείκτης που καλύπτει τόσο τις αφίξεις περιηγητών όσο και την κατά κεφαλή δαπάνη. Η παραδοσιακή πρακτική επικέντρωση στη μεγιστοποίηση των αφίξεων τουριστών θα πρέπει να δώσει τη θέση της στη μεγιστοποίηση των εσόδων η οποία θα επιτευχθεί με την:

- ❖ Αύξηση της δαπάνης των περιηγητών
- ❖ Βελτίωση της εποχικότητας
- ❖ Αύξηση των αφίξεων
- ❖ Αύξηση της διάρκειας παραμονής
- ❖ Αύξηση του επαναλαμβανόμενου τουρισμού

3.6.1. Οι πέντε παραπάνω στόχοι θα επιδιωχθούν στα πλαίσια μιας αειφόρας τουριστικής ανάπτυξης η οποία διασφαλίζει:

- ❖ Τη διατήρηση, αξιοποίηση και ανάδειξη της ιστορικής πολιτιστικής κληρονομιάς και παράδοσης του τόπου.
- ❖ Την προστασία, διαφύλαξη και αναβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.
- ❖ Μεγιστοποίηση κοινωνικών οφελών και αποτροπή των αρνητικών κοινωνικών επιπτώσεων από τον τουρισμό.
- ❖ Τη μεγιστοποίηση των οικονομικών οφελών και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των επενδύσεων στον τουρισμό.
- ❖ Την προσφορά ποιοτικής εμπειρίας στον επισκέπτη.

3.7.Σχέδιο χορηγιών μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων

Η παροχή κινήτρων υπό μορφή Κυβερνητικής Χορηγίας, σε νομικά πρόσωπα που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στον Αγροτουριστικό Τομέα.

3.7.1 Σκοποί:

Η ενθάρρυνση των επενδύσεων από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, σε ήπιες μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας που έχουν επίκεντρο την

---

⁴ Αντωνιάδου Λουκία, Στρατηγική επανατοποθέτηση της Κύπρου, 2000-2010 (Αγροτουρισμός της Κύπρου, Σεμινάριο τελειοφοίτων) σελ.24-25

ανάδειξη και τον εμπλουτισμό των πολιτιστικών και περιβαλλοντικών στοιχείων της υπαίθρου, ώστε να συμπληρωθούν ή και να ενισχυθούν οι ασχολίες των κατοίκων της και τα εισοδήματα από αυτές.

Η διάσωση, διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση του παραδοσιακού χαρακτήρα και την αυθεντικότητα της υπαίθρου και κατ' επέκταση του πολιτιστικού προσώπου της Κύπρου, θεματοφύλακας του οποίου αποτελούν κατά κύριο λόγο οι παραδοσιακοί οικισμοί και το ευρύτερο πολιτιστικό και φυσικό τοπίο της υπαίθρου, ως επίσης και η ζωντανή παρουσία του κατοίκου της, συμβάλλοντας έτσι στην προσφορά μιας ολοκληρωμένης αυθεντικής εμπειρίας.

3.7.2. Συνολική Χορηγία:

Το συνολικό κονδύλι για τις χορηγίες που θα δοθούν με βάση το σχέδιο ανέρχεται σε 6.000.000 Λ.Κ. περίπου. Η χρηματοδότηση θα γίνει κατά 36.8% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ε.Ε (ΕΤΠΑ), και κατά 63,2% από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Η ιδιωτική συμμετοχή θα είναι τουλάχιστον 50% της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης.

Από το συνολικό προϋπολογισμό, ποσοστό της τάξης του 80% θα δοθεί για ενίσχυση νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και ποσοστών της τάξης του 20% θα δοθεί για την αναβάθμιση υφισταμένων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

3.7.3. Χρονική δέσμευση λειτουργίας της επιχείρησης:

Κάθε επιλέξιμη επιχείρηση, προκειμένου να τύχει της ενίσχυσης από το παρόν σχέδιο, δεσμεύεται να λειτουργήσει για τουλάχιστον 5 χρόνια μετά την παροχή του τελευταίου τμήματος της εγκριμένης χορηγίας.

3.7.4. Επιλέξιμες χρήσεις προς χορηγία:

- Τα Τουριστικά καταλύματα όπου το Στρατηγικό Σχέδιο του ΚΟΤ καθορίζει ως κατάλληλους χώρους για αγροτουρισμό α) τα αγροτουριστικά καταλύματα, δηλαδή οικοδομές χαρακτηρισμένες παραδοσιακές και β) μικρές (ξενοδοχειακές) μονάδες με χαρακτήρα.
- Εστιατόρια, ταβέρνες, παραδοσιακά καφενεία, ή παρόμοιας φύσης χώρους.
- Υποστατικά για στέγαση άλλων ιδιωτικών πρωτοβουλιών σε σχέση με δραστηριότητες που συνδέονται με την φύση, τον πολιτισμό, την

παράδοση. Π.χ. εκθετήρια πώλησης παραδοσιακών προϊόντων, εργαστήρια παραδοσιακών τεχνών.

Γενικά, αποκλείονται αναπτύξεις τύπου τουριστικών επαύλεων, τουριστικών χωριών και οργανωμένων διαμερισμάτων σε νέες ή υφιστάμενες οικοδομές.

3.7.5. Διάρκεια υλοποίησης:

Η υλοποίηση κάθε επένδυσης η οποία θα εγκριθεί στο πλαίσιο του παρόντος σχεδίου, θα πρέπει να αρχίσει εντός 3 μηνών το αργότερο, από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, διαφορετικά η έγκριση ακυρώνεται, και να έχει ολοκληρωθεί εντός 21 μηνών το αργότερο.

3.8. Διαδικασία υποβολής και εξέταση αιτήσεων

Οι αιτήσεις υποβάλλονται στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως πάνω σε ειδικό έντυπο αίτησης. Οι αιτήσεις θα εξετάζονται αρχικά από την Μονάδα Διαχείρισης Διαρθρωτικών Ταμείων του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, η οποία θα ελέγχει κατά πόσο πληρούνται όλες οι γενικές και ειδικές προϋποθέσεις συμμετοχής του σχεδίου. Στην συνέχεια θα τις αποστέλλει για αξιολόγηση στην Ειδική Συμβουλευτική Επιτροπή Αξιολόγησης. Αιτήσεις που δεν εγκρίνονται, μπορούν να επανυποβληθούν εφ' όσον βελτιώσουν τα σημεία που θα τους υποδειχτούν, και εφ' όσον δεν έχει λήξει η περίοδος υποβολής αιτήσεων και δεν έχει εξαντληθεί το εγκεκριμένο κονδύλι. (Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε παράρτημα 2)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: **ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ**

Ο όρος Αγροτουρισμός χρησιμοποιείται συνήθως όταν η αγροτική κουλτούρα είναι το κύριο συστατικό του προϊόντος σε προσφορά. Τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά των τουριστικών προϊόντων του Αγροτουρισμού προσδοκούν να δώσουν στους επισκέπτες μια πιο προσωπική επαφή, μια γεύση του φυσικού και ανθρώπινου περιβάλλοντος της υπαίθρου και όσον το δυνατόν περισσότερο να τους επιτρέψουν να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες στις παραδόσεις και τον τρόπο ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Στην πραγματικότητα ένας απλός ορισμός του Αγροτουρισμού, όπως αυτός που δόθηκε παραπάνω, δεν καλύπτει όλες τις όψεις, αλλά είναι εξίσου δύσκολο να δημιουργηθεί ένας πιο σύνθετος ορισμός, ο οποίος να περικλείει όλες του τις πλευρές.

Ο τουρισμός περιπέτειας, τα εκπαιδευτικά ταξίδια, ο αθλητισμός, η αναρρίχηση, η ιππασία, ο τουρισμός υγείας, οι τέχνες και η πολιτιστική κληρονομιά είναι λίγα μόνο παραδείγματα των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την ιδέα του Αγροτουρισμού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού θεωρεί ότι υπάρχει μια σημαντική εν δυνάμει αγορά για τον αγροτουρισμό: Παρόλα αυτά δεν έχει γίνει σημαντική έρευνα μέχρι σήμερα στο μέγεθος του τμήματος αυτού, και στις δυσκολίες που επισημάνθηκαν παραπάνω για να οριστεί ένας ακριβής ορισμός. Εκτιμάται ότι το 3% των παγκόσμιων τουριστών ταξιδεύουν για σκοπούς του Αγροτουρισμού και ο Αγροτουρισμός εκτιμάται ότι αυξάνεται με ετήσιο ρυθμό της τάξης του 6%, πάνω από τον ρυθμό ανάπτυξης του τουρισμού γενικότερα.

Ο Αγροτουρισμός, ένα καλά προσδιορισμένο τμήμα του τουρισμού υπαίθρου, που αναφέρεται στον τουρισμό σε αγρόκτημα και ο οποίος επιτρέπει στους αγρότες να διαφοροποιούν τις δραστηριότητες τους ενώ ενδυναμώνουν την αξία του προϊόντος τους, αντιπροσωπεύει παγκοσμίως ένα μικρό τμήμα του Αγροτουρισμού και της γεωργίας. Παρόλα αυτά σε κάποιες Ευρωπαϊκές χώρες το ποσοστό των αγροκτημάτων που

προσφέρουν κάποιο είδος τουριστικής διαμονής είναι αρκετά αξιοθαύμαστο.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, στην έκδοση του «Τουρισμός, Όραμα για το 2020», υπογραμμίζει ότι η ποικιλία των προσφερόμενων προϊόντων είναι ακόμα σχετικά περιορισμένη αλλά αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά στα επόμενα 5 με 10 χρόνια. Ενώ μια μαζική αλλαγή των τουριστών προς αυτό το τμήμα δεν αναμένεται, η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού είναι μια ξεκάθαρη τάση.

Η μεταμόρφωση του αγροτικού πεδίου άρχισε κιόλας δεκαετίες πριν και από τότε έχουν επιταχυνθεί από τη διαδικασία ενσωμάτωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι σχετικές δομικές αλλαγές επηρέασαν ένα μεγάλο αριθμό χωρών και έχουν μια βαθιά κοινωνική και οικονομική επίδραση. Ο Αγροτουρισμός επιτρέπει την διαφοροποίηση των συστατικών μερών της αγροτικής οικονομίας, η οποία διαφορετικά θα ήταν καταδικασμένη να εξαφανιστεί, που συνεπάγεται υψηλό ανθρώπινο και οικονομικό κόστος.

Στις χώρες της Ε.Ε διοργανώνονται διάφορα σεμινάρια με κύριο θέμα τον Αγροτουρισμό στην Ευρώπη όπου οι συνολικοί αντικειμενικοί σκοποί των εκδηλώσεων αυτών ήταν:

- Να συνεισφέρουν στην καλύτερη κατανόηση του Αγροτουρισμού και να προσφέρουν επιπλέον εργαλεία για του σχεδιασμό και την εκτέλεση πρωτοβουλιών.
- Να ενισχύσει την σημασία του Αγροτουρισμού στις ημερήσιες διατάξεις των κυβερνήσεων και των διεθνών οργανισμών.
- Να δημιουργήσουν πολιτική και οικονομική υποστήριξη για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ποίο πάνω εργασία με οδήγησε στα ακόλουθα συμπεράσματα:

Η συνέχιση της ανοδικής πορείας του Αγροτουρισμού στη Κύπρο, δεν υλοποιείται μόνο με την παρέμβαση των διαφόρων υπηρεσιών του κράτους, αλλά κυρίως με την θεληματική προσπάθεια και προσφορά των κατοίκων της κάθε κοινότητας / χωριού. Πρωταρχικό ρόλο σ' αυτή την ανοδική πορεία του Αγροτουρισμού οφείλεται περισσότερο στην ευαισθησία των ανθρώπων της υπαίθρου και στην προσπάθεια τους για αναβάθμιση και διαφήμιση του τόπου καταγωγής τους. Έτσι ο αγροτικός πληθυσμός ενδιαφερόμενος και ευαισθητοποιημένος για την ύπαρξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων θα συμβάλει στη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στη διατήρηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και στην προέλευση ποιοτικού τουρισμού με ειδικά ενδιαφέροντα.

Κλείνοντας θα ήθελα να πω ότι ο Αγροτουρισμός της Κύπρου αποτελεί ταυτότητα για την Κύπρο και ότι βοηθά στην Οικονομία της. Για το λόγο αυτό καλό θα ήταν μια Κοινότητα η οποία θα εμπλακεί ενεργά στην ανάπτυξη και στην προώθηση του τουρισμού στην περιοχή της, να φτιάξει ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό ο οποίος θα καθορίζει τον τύπο τουρισμού που θα ήθελαν να δουν να αναπτύσσεται στην περιοχή, σε ποίους θα απευθύνεται και με ποίο τρόπο θα τους προσελκύσουν. Επίσης οι ενέργειες που θα γίνονται για την προώθηση του Αγροτουρισμού θα πρέπει να έχουν σαν στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Παραδοσιακό σπίτι.

Μοναστήρι Μαχαιρά

Παραλία Αγίας Νάπας

Εκκλησία Αγίου Λαζάρου στην Λάρνακα.

Μοναστήρι Αποστόλου Ανδρέα στην Αμμόχωστο.

Κάστρο στην Πάφο.

Παραλία Λάρνακας-Φοινικούδες

Παραλία Ακτή του Κυβερνήτη

Πέτρα του Ρωμιού

Εκκλησία στο χωριό Περβόλια

Παραλία στον Πρωταρά

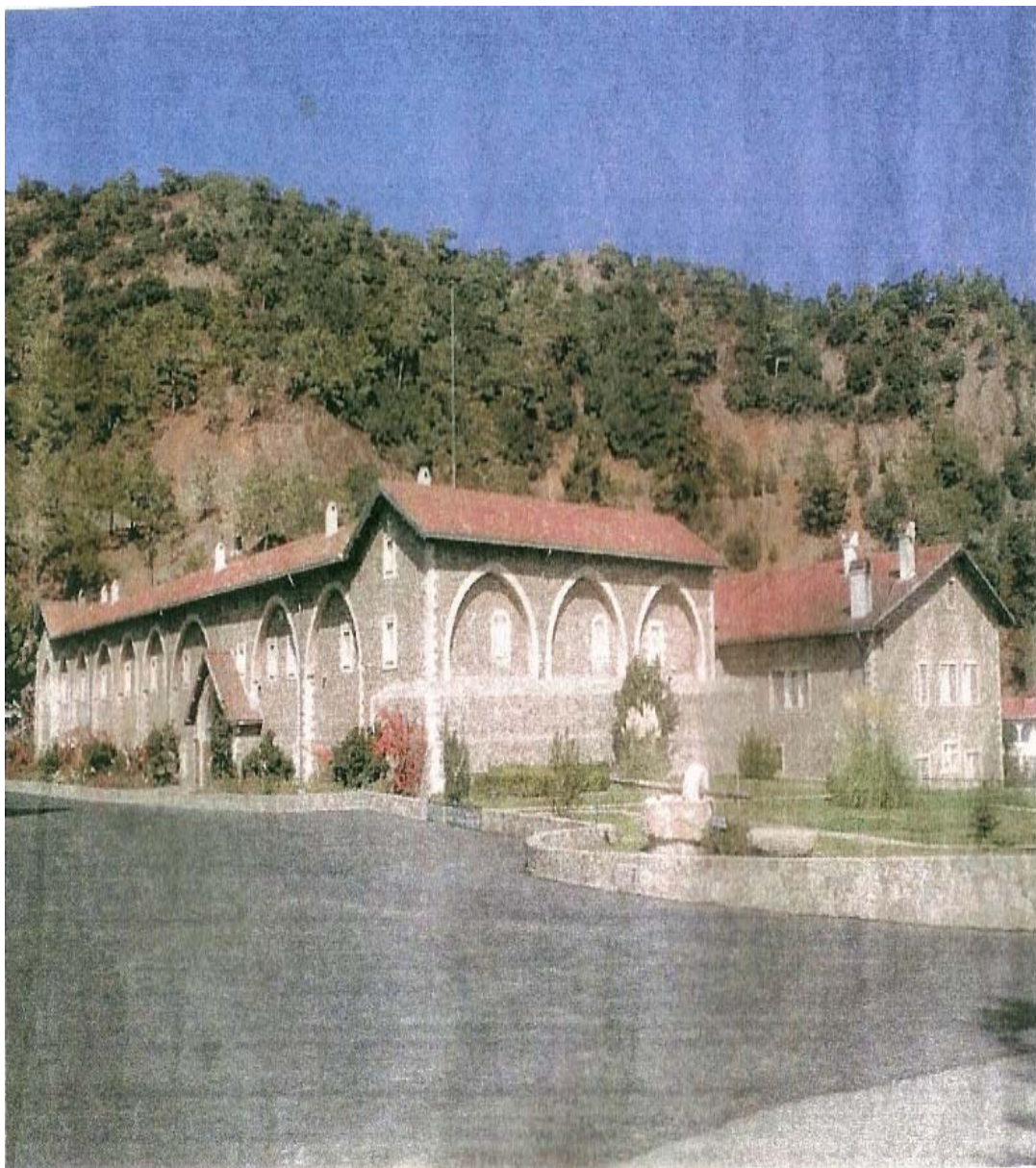
Παραδοσιακό Σπίτι

Τα Λουτρά της Αφροδίτης στην Πάφο.

Κούριο Αρχαίο Θέατρο

Ιερά Μονή Κύκκου

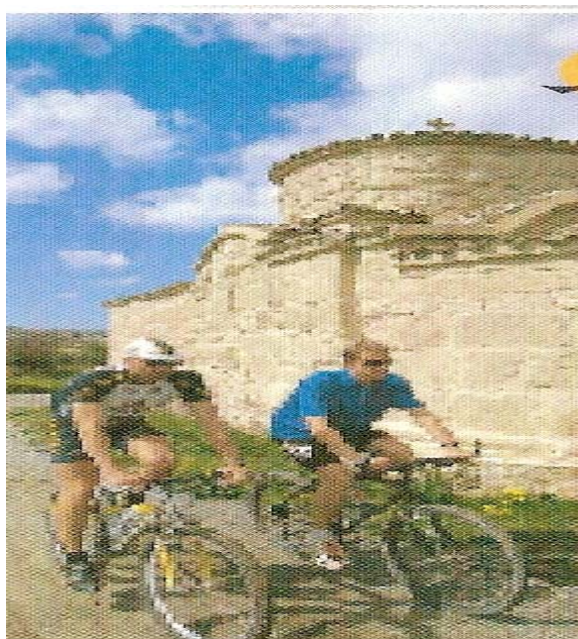

Επαγγελματικές δραστηριότητες

Πεζοπορία και βάδισμα

Ποδηλασία

ΚΥΠΡΙΑΚΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΔΕΣΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ
(ΕΝΤΥΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ)

ΣΧΕΔΙΟ ΠΑΡΟΧΗΣ ΧΟΡΗΓΙΩΝ
ΠΡΟΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ
ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΣΥΝΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΑΙΤΗΣΗ
(ΕΝΤΥΠΟ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ)

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2004

ΣΧΕΔΙΟ ΧΟΡΗΓΙΩΝ ΠΡΟΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΠΡΩΘΗΣΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ ΜΕΣΑ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ
ΣΥΝΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Προκαταρκτική Αίτηση
Έντυπο Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος

1. Επωνυμία Επιχείρησης:

.....
.....
.....

2. Περιγραφή προτεινόμενης δραστηριότητας:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Στοιχεία προτεινόμενης δραστηριότητας:

Διεύθυνση: .....

Πόλη / Χωριό: .....

Αριθμός Τεμαχίου: .....

Φύλλο / Σχέδιο: .....

Άλλο: .....

4. Γενικά Στοιχεία

4.1 Στοιχεία Εταιρείας

Επωνυμία Επιχείρησης: .....

.....

Αριθμός Εγγραφής Εταιρείας: .....

Διεύθυνση: .....

.....

Τηλέφωνο: .....

Τηλεμοιότυπο: .....

Δράση Επιχείρησης: .....

.....

.....

Έτη Λειτουργίας: .....

4.2 Στοιχεία Νόμιμου Εκπροσώπου Επιχείρησης

Όνοματεπώνυμο: .....

Θέση στην Επιχείρηση: .....

.....

Διεύθυνση: .....

.....

Τηλέφωνο: Σταθερό..... Κινητό .....

Τηλεμοιότυπο: ..... E-mail .....

4.3 Προτεινόμενη Παρέμβαση:

(Να σημειωθεί σε κύκλο ότι εφαρμόζεται)

(α) Συντήρηση/ αποκατάσταση/ επίπλωση/ εξοπλισμός για στέγαση νέας επιχείρησης σε παραδοσιακή οικοδομή

(β) Βελτίωση /αναβάθμιση/ μετατροπές /επεκτάσεις και αντικατάσταση της επίπλωσης και εξοπλισμού, υφιστάμενης επιχείρησης σε παραδοσιακή οικοδομή

(γ) Βελτίωση/ αναβάθμιση /μετατροπές/ επεκτάσεις και αντικατάσταση της επίπλωσης και εξοπλισμού δραστηριοτήτων/ επιχειρήσεων, σε μη παραδοσιακή οικοδομή

(δ) Ανέγερση νέας Οικοδομής

Σημείωση:

Ο όρος 'Παραδοσιακή Οικοδομή' ερμηνεύεται ως εξής: Η οικοδομή η οποία έχει (α) κηρυχθεί διατηρητέα με βάση το Νόμο Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (β) Αρχαίο Μνημείο Β Πίνακα με βάση το Νόμο Περί Αρχαιοτήτων, και (γ) Παραδοσιακή οικοδομή με βάση τον Περί Τουριστικών Καταλυμάτων Νόμο (ΚΟΤ).

4.4 Προτεινόμενο Προϋπολογιζόμενο Επενδυτικό Πρόγραμμα

£

Συντήρηση/ αποκατάσταση /επέκταση/ βελτίωση/ αναβάθμιση παραδοσιακής οικοδομής, ανέγερση νέας οικοδομής, αναβάθμιση κτιριακών εγκαταστάσεων. ....

Αγορά/ εκσυγχρονισμός κινητού εξοπλισμού εσωτερικών χώρων. ....

Αγορά/ εκσυγχρονισμός κινητού εξοπλισμού εξωτερικού χώρου. ....

Επενδύσεις σε ηλεκτρονικό, τηλεπικοινωνιακό, μηχανογραφικό εξοπλισμό και λογισμικό. ....

4.5 Συνολική Προϋπολογιζόμενη Δαπάνη: € .....

4.6 Προκαταρκτικό χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης εργασιών:

.....
.....
.....
.....

Υπογραφή Νόμιμου Εκπροσώπου Επιχείρησης

.....

Ημερ: .....

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1) Η παρούσα υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος δεν συνεπάγεται έγκριση της προτεινόμενης δραστηριότητας. Μετά την οριστικοποίηση του Σχεδίου θα κληθούν οι αιτητές να υποβάλουν ολοκληρωμένη Αίτηση, συμπληρώνοντας το κανονικό «ΕΝΤΥΠΟ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ» το οποίο θα συνοδεύεται με όλα τα απαιτούμενα πιστοποιητικά και έγγραφα.

2) Σημειώνεται ότι *καμία δαπάνη δεν θα είναι επιλέξιμη πριν από την υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντος ή πριν την υποβολή της επίσημης αίτησης στην περίπτωση που δεν προϋπήρξε εκδήλωση ενδιαφέροντος*. Συναφώς, αναφέρεται ότι οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μετά την υποβολή εκδήλωσης ενδιαφέροντός τους για παροχή της σχετικής χορηγίας, δύνανται να αρχίσουν την υλοποίηση της προτεινόμενης δραστηριότητας, *με αποκλειστικά δική τους ευθύνη* χωρίς αυτή να δεσμεύει κατά οιονδήποτε τρόπο το Κράτος και τους οποιουσδήποτε αρμόδιους φορείς για παροχή χορηγίας, και νοουμένου ότι οι αιτητές έχουν εξασφαλίσει τις απαιτούμενες άδειες - Παράγραφος 4ι πιο κάτω.

3) Με το παρόν έντυπο εκδήλωσης ενδιαφέροντος να επισυναφθούν:

α) Αντίγραφο τίτλου ιδιοκτησίας

β) Επίσημο χωρομετρικό σχέδιο με σημειωμένο το τεμάχιο της προτεινόμενης δραστηριότητας

γ) Αντίγραφο τυχόν αδειών που έχουν ήδη εξασφαλιστεί

4) Ως απαιτούμενα έγγραφα για την υποβολή του κανονικού έντυπου αίτησης μετά την οριστικοποίηση του Σχεδίου θεωρούνται τα εξής:

α) Φωτοτυπία της ταυτότητας του αιτητή / Πιστοποιητικό Εγγραφής Εταιρείας της Επιχείρησης.

(β) Ενοικιαστήριο έγγραφο αν ο αιτητής δεν είναι ιδιοκτήτης της οικοδομής/ χώρου και συγκατάθεση του ιδιοκτήτη για την προτεινόμενη επιχειρηματική ανάπτυξη.

(γ) Αντίγραφο πρόσφατου τίτλου ιδιοκτησίας και επίσημο χωρομετρικό σχέδιο στο οποίο να σημειώνεται με κίτρινο ή άλλο χρώμα το αναφερόμενο τεμάχιο γης.

(δ) Πρόσφατες φωτογραφίες της υφιστάμενης οικοδομής/ χώρου. Σε περίπτωση που η αίτηση υποβάλλεται για συντήρηση/ ανακαίνιση κτιρίου, να υποβληθούν φωτογραφίες όψεων και εσωτερικών χώρων της οικοδομής.

(ε) Σχέδια αποτύπωσης οικοδομής/ χώρου και εγκριμένα σχέδια πρότασης. Τα Σχέδια αναφέρονται σε κατόψεις, όψεις και τομές σε κλίμακα 1:100 για νέες οικοδομές και 1:50 για παραδοσιακές οικοδομές.

(στ) Περιγραφή των προτεινομένων εργασιών/ εξοπλισμού και αναλυτική εκτίμηση δαπάνης, από αρχιτέκτονα/ πολιτικό μηχανικό.

(ζ) Τεχνοοικονομική μελέτη και μελέτη βιωσιμότητας είναι δυνατό να ζητηθούν από την Τεχνική Επιτροπή Αξιολόγησης.

(η) Αντίγραφα κήρυξης της οικοδομής ως Διατηρητέας /Αρχαίου Μνημείου/ Παραδοσιακής.

(θ) Αναμενόμενα οφέλη από τις εργασίες που θα γίνουν (η Επιτροπή Αξιολόγησης είναι δυνατόν να ζητήσει και την ετοιμασία μελέτης βιωσιμότητας).

(ι) Άδειες που έχουν εξασφαλιστεί (Πολεοδομική Άδεια Οικοδομής, Συναίνεση, Άδεια Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων, Άδεια ΚΟΤ, Άδεια Πυροσβεστικής κ.α) μαζί με τα εγκριμένα Αρχιτεκτονικά/ Στατικά Σχέδια.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
(RURAL TOURISM IN EUROPE: EXPERIENCES,
DEVELOPMENT AND PERSPECTIVES)

Ο όρος Αγροτουρισμός χρησιμοποιείται συνήθως όταν η αγροτική κουλτούρα είναι το κύριο συστατικό του προϊόντος σε προσφορά. Τα ξεχωριστά χαρακτηριστικά των τουριστικών προϊόντων του Αγροτουρισμού προσδοκούν να δώσουν στους επισκέπτες μια πιο προσωπική επαφή, μια γεύση του φυσικού και ανθρώπινου περιβάλλοντος της υπαίθρου και όσον το δυνατόν περισσότερο να τους επιτρέψουν να συμμετάσχουν στις δραστηριότητες στις παραδόσεις και τον τρόπο ζωής της τοπικής κοινωνίας.

Στην πραγματικότητα ένας απλός ορισμός του Αγροτουρισμού, όπως αυτός που δόθηκε παραπάνω, δεν καλύπτει όλες τις όψεις, αλλά είναι εξίσου δύσκολο να δημιουργηθεί ένας πιο σύνθετος ορισμός, ο οποίος να περικλείει όλες του τις πλευρές.

Ο τουρισμός περιπέτειας, τα εκπαιδευτικά ταξίδια, ο αθλητισμός, η αναρρίχηση, η ιππασία, ο τουρισμός υγείας, οι τέχνες και η πολιτιστική κληρονομιά είναι λίγα μόνο παραδείγματα των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την ιδέα του Αγροτουρισμού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού θεωρεί ότι υπάρχει μια σημαντική εν δυνάμει αγορά για τον αγροτουρισμό: Παρόλα αυτά δεν έχει γίνει σημαντική έρευνα μέχρι σήμερα στο μέγεθος του τμήματος αυτού, και στις δυσκολίες που επισημάνθηκαν παραπάνω για να οριστεί ένας ακριβής ορισμός. Εκτιμάται ότι το 3% των παγκόσμιων τουριστών ταξιδεύουν για σκοπούς του Αγροτουρισμού και ο Αγροτουρισμός εκτιμάται ότι αυξάνεται με ετήσιο ρυθμό της τάξης του 6%, πάνω από τον ρυθμό ανάπτυξης του τουρισμού γενικότερα.

Ο Αγροτουρισμός, ένα καλά προσδιορισμένο τμήμα του τουρισμού υπαίθρου, που αναφέρεται στον τουρισμό σε αγρόκτημα και ο οποίος επιτρέπει στους αγρότες να διαφοροποιούν τις δραστηριότητες τους ενώ ενδυναμώνουν την αξία του προϊόντος τους, αντιπροσωπεύει παγκοσμίως ένα μικρό τμήμα του Αγροτουρισμού και της γεωργίας. Παρόλα αυτά σε κάποιες Ευρωπαϊκές χώρες το ποσοστό των αγροκτημάτων που προσφέρουν κάποιο είδος τουριστικής διαμονής είναι αρκετά αξιοθαύμαστο.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, στην έκδοση του «Τουρισμός, Όραμα για το 2020», υπογραμμίζει ότι η ποικιλία των προσφερόμενων

προϊόντων είναι ακόμα σχετικά περιορισμένη αλλά αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά στα επόμενα 5 με 10 χρόνια. Ενώ μια μαζική αλλαγή των τουριστών προς αυτό το τμήμα δεν αναμένεται, η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού είναι μια ξεκάθαρη τάση.

Αυτές οι γενικές απόψεις θεωρούνται ειδικής σημασίας στην Ευρώπη, όπου η μεταμόρφωση του αγροτικού πεδίου άρχισε κιάλας δεκαετίες πριν και από τότε έχουν επιταχυνθεί από τη διαδικασία ενσωμάτωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι σχετικές δομικές αλλαγές επηρέασαν ένα μεγάλο αριθμό χωρών και έχουν μια βαθιά κοινωνική και οικονομική επίδραση. Ο Αγροτουρισμός επιτρέπει την διαφοροποίηση των συστατικών μερών της αγροτικής οικονομίας, η οποία διαφορετικά θα ήταν καταδικασμένη να εξαφανιστεί, που συνεπάγεται υψηλό ανθρώπινο και οικονομικό κόστος.

Επίσης επιτρέπει τη διατήρηση, την προστασία και την ενδυνάμωση της πολιτιστικής και πατρικής μας κληρονομιάς. Ο Αγροτουρισμός μπορεί να έχει σημαντική συνεισφορά στις αγροτικές οικονομίες και να παράσχει πολλά εν δυνάμει οφέλη. Μια στηριζόμενη ανάπτυξη του Αγροτουρισμού είναι πιθανόν να παράγει: διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας, υποστήριξη των αγροκτημάτων, διατήρηση των τοπίων, υποστήριξη των αγροτικών τεχνών, προστασία της φύσης, περιβαλλοντολογικές βελτιώσεις και έναν ενδυναμωμένο ρόλο των γυναικών.

Ένας απολογισμός της κατάστασης του τουρισμού παγκοσμίως και πιο συγκεκριμένα στην Ευρώπη δείχνει ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού σ' αυτήν την περιοχή. Από το 2001 ο παγκόσμιος τουρισμός χαρακτηρίζεται από μια παγκόσμια οικονομική πτώση που επηρέασε όλες τις κύριες οικονομίες ταυτόχρονα και από μια γενική αβεβαιότητα έπειτα από μια σειρά τρομοκρατικών επιθέσεων όπου κάποιες από αυτές είχαν στόχο τους τουρίστες. Επίσης έχει αλλάξει και η συμπεριφορά των καταναλωτών: τα ταξίδια είναι πιο κοντά στα σπίτια τους και οικείους προορισμούς. Τα ταξίδια οργανώνονται μεμονωμένα αντί να οργανώνονται μαζικά. Αυτοκίνητα, τρένα και λεωφορεία προτιμώνται από τα αεροπλάνα. Σε σχέση με την διαμονή, διαμερίσματα, εξοχικά ή κάτι παρεμφερή χρησιμοποιούνται αντί για ξενοδοχεία. Εντωμεταξύ ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού αναγνωρίζει τις ακόλουθες τάσεις: αυξημένο ενδιαφέρον για ασφάλεια, ωριμότεροι και έμπειρη ταξιδιώτες,

ένας γερασμένος πληθυσμός και μια αυξανόμενη προσοχή στην συντήρηση της ανάπτυξης του τουρισμού. Τα χαρακτηριστικά που υπογραμμίζονται παραπάνω σε συνδυασμό με το υψηλό μερίδιο του εσωτερικού τουρισμού θα ευνοήσουν τη συνεχή εξάπλωση του Αγροτουρισμού στην Ευρώπη.

Τα προηγούμενα σεμινάρια του Π.Ο.Τ επί του θέματος, με τίτλο «Αγροτουρισμός: μια λύση για την ανεργία, τοπική ανάπτυξη και περιβάλλον», οργανώθηκαν στο Ισραήλ το 1996 και επομένως θεωρήθηκε κατάλληλο να διοργανωθούν νέες εκδηλώσεις σκέψεων και συζητήσεων στο θέμα του Αγροτουρισμού. Το σεμινάριο «Ο Αγροτουρισμός στην Ευρώπη: εμπειρίες και προοπτικές» που έλαβε χώρα στο Βελιγράδι, στη Σερβία στις 24-25 Ιουνίου 2002 θεωρήθηκε ως δημόσια συζήτηση ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών και αξιολόγηση των μελλοντικών προοπτικών του Αγροτουρισμού. Ένας δείκτης επιτυχίας του σεμιναρίου ήταν η πρωτοβουλία που πήραν άλλες χώρες να οργανώσουν παρόμοιες εκδηλώσεις.

Στις 6-7 Ιουνίου 2003 το σεμινάριο «Αγροτουρισμός στην Ευρώπη: Οδηγίες για τουριστική ανάπτυξη» διεξήχθη στην όμορφη κοιλάδα της Yaremcha, στην Ουκρανία. Κατά τη διάρκεια του 204 μια εκδήλωση σχετικά με τον αγροτουρισμό θα διεξαχθεί στη Ρουμανία.

Οι συνολικοί αντικειμενικοί σκοποί των εκδηλώσεων αυτών ήταν:

- Να συνεισφέρουν στην καλύτερη κατανόηση του Αγροτουρισμού και να προσφέρουν επιπλέον εργαλεία για του σχεδιασμό και την εκτέλεση πρωτοβουλιών.
- Να ενισχύσει την σημασία του Αγροτουρισμού στις ημερήσιες διατάξεις των κυβερνήσεων και των διεθνών οργανισμών.
- Να δημιουργήσουν πολιτική και οικονομική υποστήριξη για την ανάπτυξη του Αγροτουρισμού.

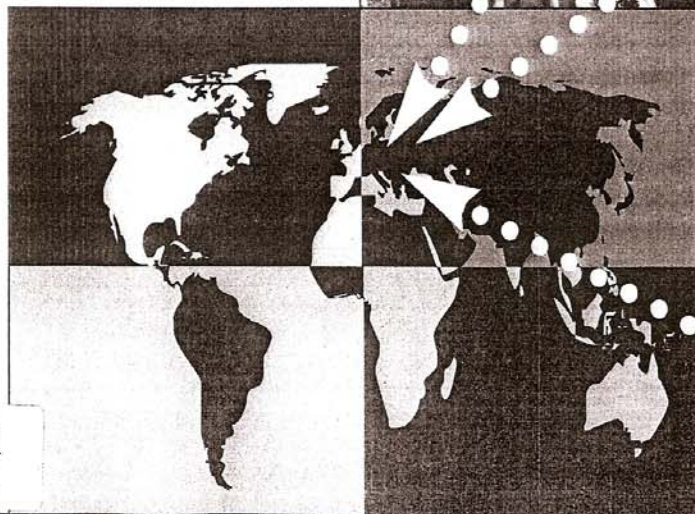
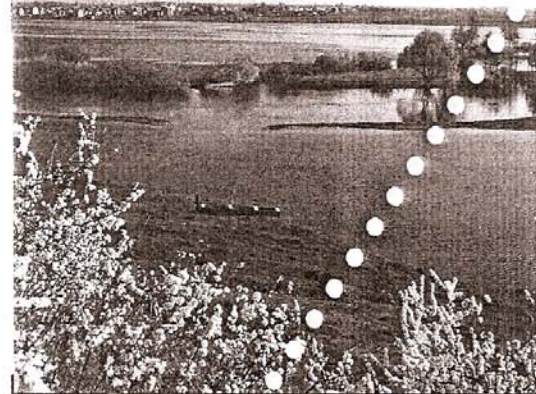
WORLD TOURISM ORGANIZATION
ORGANISATION MONDIALE DU TOURISME
ORGANIZACION MUNDIAL DEL TURISMO
ВСЕМИРНАЯ ТУРИСТСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ
منظمة السياحة العالمية

Rural Tourism in Europe: Experiences, Development and Perspectives

Belgrade (Serbia and Montenegro)
24 and 25 June 2002

Kielce (Poland)
6 and 7 June 2003

Yaremcha (Ukraine)
25 and 26 September 2003

MC: FT0UAG
0087
SC: # 9256

Copyright © 2004 World Tourism Organization

Rural Tourism in Europe: Experiences, Development and Perspectives

ISBN 92-844-0716-8

Published by the World Tourism Organization

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system without permission from the World Tourism Organization.

The designations employed and the presentation of material in this publication do not imply the expression of any opinions whatsoever on the part of the Secretariat of the World Tourism Organization concerning the legal status of any country, territory, city or area or of its authorities or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries.

Introduction to the Seminars

Mr. Luigi Cabrini

WTO Regional Representative for Europe

The term rural tourism is normally used when rural culture is a key component of the product on offer. The distinguishing feature of tourism products in rural tourism is the wish to give visitors a personalized contact, a taste of the physical and human environment of the countryside and, as far as possible, allow them to participate in the activities, traditions and lifestyles of local people.

In fact a simple definition of rural tourism, like the one given before, does not cover all its aspects, but it is equally difficult to produce a more complex definition, which encompasses all its features. Adventure tourism, educational travel, sport, climbing, riding, health tourism, arts and heritage tourism are just a few examples of activities related to the concept of rural tourism.

WTO considers that there is an important potential market for rural tourism; however little research has been done to date into the size of this segment, also owing to the difficulties, outlined above, in providing its exact definition. It is estimated that three per cent of all international tourists travel for rural tourism purposes and rural tourism is estimated to be growing at an annual rate of around six per cent, well above the growth rate for all tourism.

Agri-tourism, a well-defined segment of rural tourism, which refers to tourism on the farm, and which enables farmers to diversify their activities while enhancing the value of their product, represents globally a small part of rural tourism and of agriculture. However in some European countries the percentage of the farms offering some kind of tourism accommodation is quite remarkable.

The World Tourism Organization in its publication "Tourism 2020 vision" notes that the range of products on offer to rural tourists is still relatively limited but it is expected to increase significantly in the next five to ten years. While a massive shift of tourists toward this segment is not expected, the growth of rural tourism is a clear trend.

***

These general considerations assume a special relevance in Europe, where the transformation of rural space started already decades ago and it is further accelerated by the process of integration into the European Union. The related structural changes affect a high number of countries and have a profound social and economic impact. Rural tourism allows a diversification of components of rural economies, which would otherwise be condemned to disappear, entailing high human and economic costs. It also allows to maintain, to protect

and even to enhance our heritage and our patrimony. Rural tourism can make a valuable contribution to rural economies, and provide several potential benefits. A sustainable development of rural tourism is likely to generate: job retention and creation, farm support, landscape conservation, support to rural arts and crafts, nature conservation, environmental improvements, and enhanced role of women.

* * *

An overview of the situation of tourism globally and more particularly in Europe shows a favourable environment for the development of rural tourism in this region.

Since 2001 world tourism has been characterized by a global economic downturn which affected all major economies at the same time and by a general uncertainty following a string of terrorist attacks, some of them specifically targeting tourists. Consumer's behaviour has also changed: trips are closer to home and to familiar destinations; travel is organised individually instead of going for the organized trips; cars, trains and coaches are preferred instead of planes; with regards to accommodation, apartments, country houses or similar are used instead of hotels. In the mid-term WTO identifies the following trends: increased concern for safety and security, more mature and experienced travellers, an aging population and an increased attention to the sustainable development of tourism.

The features outlined above combined with the high share of intra-regional travel will favour a continued expansion of rural tourism in Europe.

* * *

The previous WTO seminar on this subject, titled "Rural tourism: a solution for employment, local development and environment" was organized in Israel back in 1996, and it was therefore considered opportune to hold new events of reflection and discussion on the theme of rural tourism. The workshop "Rural Tourism in Europe: experiences and perspectives" held in Belgrade, Serbia on 24-25 June 2002 was conceived as a forum to exchange experiences between European countries and to assess the future perspectives of rural tourism. An indicator of the success of this seminar has been the initiative taken by other countries to organize similar events.

On 6-7 June 2003 the seminar "Rural tourism in Europe: Pathway to sustainable development" was organized in Kielce, Poland, followed on 25-26 September 2003 by the seminar "Rural Tourism in Europe: guidelines for tourism development", conducted in the beautiful valley of Yaremcha, Ukraine. In the course of 2004 an event on rural tourism will take place in Romania.

The overall objectives of these events were:

- To contribute to a better understanding of rural tourism and to offer additional tools for planning and execution of initiatives
- To enhance the importance of rural tourism in the agendas of Government and international organizations
- To generate political and financial support for rural tourism development

* * *

Technical visits to rural tourism sites and accommodations in the host countries provided an additional benefit for the seminar's participants.

Some 20 countries from Western, Central and Eastern Europe and several international organizations participated in the seminars, and a wide range of experiences were presented and discussed. The full programmes of the three events are enclosed in this publication as well as most presentations delivered. Only a few are missing since a written text was not provided to the Secretariat.

Introductions and key note opening presentations were delivered by WTO and by an experienced consultant contracted by the organization. However in order to streamline the publication only one introduction and one key note presentation summarizing and merging those made at each seminar are included herewith.

I wish to thank the tourism authorities and the rural tourism organizations of the host countries, Serbia and Montenegro, Poland and Ukraine, for their support and warm hospitality and to express my gratitude to all the speakers and participants who actively contributed to the success of the seminars.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλία:

- 📖 Οδηγός εφαρμογής, Σχέδιο παροχής χορηγιών προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (2004-2006), για προώθηση εναλλακτικών οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται τον αγροτουρισμό. Υπουργείο εσωτερικών τμήμα πολεοδομίας και οικήσεως.
- 📖 Αντωνιάδου Λουκία, Στρατηγική επανατοποθέτηση της Κύπρου, 2000-2010 (Αγροτουρισμός της Κύπρου, Σεμινάριο τελειοφοίτων) σελ.24-25
- 📖 Ο Αγροτουρισμός στη Κύπρο, Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και περιβάλλοντος-Τμήμα Γεωργίας
- 📖 Μιτσίδου Μαριέττα, Επανατοποθέτηση της Τουριστικής Κύπρου, 2000.
- 📖 Οργάνωση και Ανάπτυξη Τουριστικού Προϊόντος, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού.
- 📖 Συμεού Δέσπω, Η ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στην Κύπρο.
- 📖 Σωτηρίου Εύη, Αγροτουρισμός...Διακοπές στην Κυπριακή Ύπαιθρο.
- 📖 Λεωνίδας Α. Παπακωσταντινίδης, Αγροτουρισμός, Σταθμός στο Δρόμο για την τοπική Ανάπτυξη, εκδόσεις Δωρικός.

Περιοδικά:

- 📖 Euro village 2000
- 📖 Ετήσια Έκθεση, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 1998.
- 📖 Ετήσια Έκθεση, Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού, 2005.
- 📖 Κύπρος 10.000 Χρόνια Ιστορίας και Πολιτισμού, ,Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού,2005.
- 📖 Οδηγός Αγροτουριστικών καταλυμάτων, Κυπριακή Εταιρεία Αγροτουρισμού.
- 📖 Eurocypria in-flight magazine, Coctail.
- 📖 Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4 και άλλα μονοπάτια της Φύσης. Κ.Ο.Τ., 2005.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία:

 www.cyprus-home.com

 www.visitcyprus.org.cy/ctoweb/ctowebstgrk.nsf

 http://www./kpe-kastor.kas.sch.gr/biod_ned/schools1/likio-baltino-programme.htm

 www.agrotourism.com.cy

 www.agrisport.com

Πληροφορίες:

 Πληροφορίες από την Μαρία Καζέπη ανώτερη λειτουργό και την Μαρία Χαραλάμπους Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων –Διαφώτιση Τουρισμού-.